

GODIŠNJE IZVJEŠĆE ZA 2023. GODINU

AGENCIJA
ZA ZAŠTITU
TRŽIŠNOG
NATJECANJA

UVODNA RIJEČ

Dr. sc. Mirta Kapural, dipl.iur.

Predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

SANJIN STRUKIĆ/PIXSELL

Pred Vama je pregled glavnih aktivnosti AZTN-a u 2023. godini tijekom koje je AZTN, kao i proteklih godina, imao aktivnu ulogu u zadržavanju otvorenog, učinkovitog i fer tržišnog natjecanja na tržištu Republike Hrvatske. Naglasak rada AZTN-a bio je otkrivanje i sankcioniranje najtežih povreda prava tržišnog natjecanja, prije svega zabranjenih horizontalnih sporazuma između konkurenata (kartela) koji nanose najveću financijsku štetu kupcima, tržištu, potrošačima i društvu u cjelini kao i drugih zabranjenih sporazuma poduzetnika koji sadrže teška ograničenja tržišnog natjecanja. AZTN je nastavio svoje aktivnosti i u području ispitivanja potencijalnih zlorporaba vladajućeg položaja kojima se narušava kompetitivna struktura tržišta. Osim navedenih prioriteta područja suzbijanja najtežih povreda prava tržišnog natjecanja, rad AZTN-a nastavio se i u području ocjene koncentracija što je također značajan dio aktivnosti AZTN-a koji doprinosi pozitivnim učincima na poslovnu zajednicu, potrošače i hrvatsko gospodarstvo. Ocjenom koncentracija se štiti tržište od negativnih učinaka i sprječava da poduzetnici koji se spajaju, pripajaju ili postaju novi poduzetnik jednostrano određuju cijene, umanjuju kvalitetu svojih proizvoda i usluga ili sprječavaju inovacije.

Još jedna značajna aktivnost AZTN-a bila je davanje stručnih mišljenja na prijedloge propisa i na važeće propise te ukazivanje na potrebu izmjene postojećih propisa i nacрта propisa

koji nisu u potpunosti sukladni s pravom tržišnog natjecanja. U ovom dijelu prioritet je bio praćenje zakonodavstva u dijelu profesionalnih usluga, komora i davanje mišljenja na moguće zapreke pristupu tim uslugama.

Promicanje svijesti i znanja o tržišnom natjecanju također je bio jedan od prioriteta na kojem je AZTN i dalje nastavljao provoditi aktivnosti usmjerene jačanju svijesti o značaju poštivanja propisa o tržišnom natjecanju sudjelovanjem i održavanjem edukacija o tržišnom natjecanju od strane stručnjaka AZTN-a za različite kategorije dionika-studente, regulatore, poduzetnike, udruženja poduzetnika i širu javnost

Naglasak rada AZTN-a bio je otkrivanje i sankcioniranje najtežih povreda prava tržišnog natjecanja, kao što su zabranjeni horizontalni sporazumi između konkurenata i zabranjeni sporazumi između poduzetnika koji nisu konkurenti ali sadrže teška vertikalna ograničenja.

sa stručnjacima iz područja prava tržišnog natjecanja. Jedan od važnih načina promicanja značaja tržišnog natjecanja je suradnja s različitim institucijama, pa se tako i tijekom 2023. godine nastavila dobra suradnja s tijelima javne i državne vlasti, znanstvenim ustanovama i srodnim regulatorima (suradnja s Pravnim fakultetom u Zagrebu, Osijeku i Rijeci, suradnja s Ekonomskim fakultetom u Zagrebu, suradnja s Državnom

komisijom za kontrolu postupka javne nabave, Hrvatskom regulatornom agencijom za mrežne djelatnosti, Hrvatskom agencijom za nadzor financijskih usluga, Hrvatskom energetskom regulatornom agencijom i drugima).

U svrhu nastavka potpuno transparentnog rada, AZTN je nastavio s objavljivanjem svih odluka, mišljenja, godišnjih izvješća, istraživanja tržišta i drugih relevantnih dokumenata na svojoj mrežnoj stranici. Putem poslovne mreže LinkedIn i elektronskog biltena "AZTN Info" izvještava i dalje o svojoj praksi, značajnijim događanjima i aktualnostima iz područja tržišnog natjecanja. Odnosi AZTN-a s medijima su prioritet u dijelu komunikacije s javnošću koji se ostvaruje kroz otvorenost prema medijima dijeljenjem relevantnih informacija iz prakse, davanjem izjava i priopćenja za javnost.

Tijekom 2023. godine AZTN je proveo nekoliko sektorskih istraživanja tržišta. Primarno se istražuju ona tržišta na kojima je najveći učinak na potrošače, tako AZTN redovito provodi istraživanje tržišta trgovine na malo mješovitom robom pretežno hranom i pićima za koje je stvorena sveobuhvatna baza podataka koja omogućuje kvalitetno praćenje pokazatelja stanja i koncentriranosti na samom tržištu maloprodaje u Republici Hrvatskoj.

U dijelu nadležnosti u području utvrđivanja nepoštenih trgovačkih praksi između kupaca i dobavljača, AZTN je u protekloj godini započeo s primjenom izmijenjenog ZNTP-a. Nadalje, uz dovršetak tekućih predmeta, neke od aktivnosti u području ZNTP-a uključile su i provođenje istraživanja tržišta otkupa mandarina, s ciljem utvrđivanja jesu li otkupljivaci mandarina u dolini Neretve uskladili svoje ugovore, opće uvjete poslovanja i način poslovanja s odredbama ZNTP-a. AZTN kontinuirano radi kako bi ispunio cilj ovog zakona, a to je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

U području međunarodne suradnje u kojoj je AZTN iznimno aktivan, kao prioriteti su se izdvojili redovna suradnja i aktivnosti u okviru Europske mreže tijela za tržišno natjecanje (ECN) te pretprijetni pregovori za ulazak RH u OECD. U ovom dijelu glavni prioritet AZTN-a bio je ispunjenje ključnih preporuka OECD-ovog Odbora za tržišno natjecanje nužnih za nastavak pregovora. U tu svrhu, AZTN provodi sve potrebne radnje kako bi se navedene prioritetne preporuke ispunile, a nastaviti će i dalje redovno sudjelovati u Odboru za tržišno natjecanje OECD-a, u kojemu ostvaruje status sudionika od 2016. godine.

11. studenoga 2023. stupila je na snagu nacionalna Uredba o provedbi Uredbe (EU) 2022/1925. te je AZTN dobio nadležnost za suradnju s Europskom komisijom kao tijelom s isključivom nadležnošću za provedbu Akta o digitalnim tržištima.

Jedna od značajnih aktivnosti proteklog razdoblja bila je nastavak praćenja digitalnih tržišta. AZTN je, u skladu s donesenim nacionalnim zakonodavnim okvirom, nastavio sudjelovati u implementaciji Uredbe (EU) 2022/1925 o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (Akt o digitalnim tržištima, DMA), koja je stupila na snagu 1. studenog 2022. godine te se u cijelosti počela primjenjivati 2. svibnja 2023. godine.

Slijedom donošenja navedene Uredbe na razini EU-a, 11. studenoga 2023. stupila je na snagu nacionalna Uredba o provedbi Uredbe (EU) 2022/1925. Ovom Uredbom u članku 3. kao nadležno tijelo za provedbu utvrđena je Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja. Time je AZTN dobio nadležnost za suradnju s Europskom komisijom kao tijelom s isključivom nadležnošću za provedbu Akta o digitalnim tržištima.

Kako bi AZTN ostvario sve zadane prioritetne ciljeve kako tijekom 2023. godine tako i tijekom sljedećeg razdoblja, nužno je jačanje kadrova i zapošljavanje novih stručnjaka u AZTN-u kao i ulaganje u kadrove kroz edukacije i stručno usavršavanje stručnjaka koje se osigurava u okviru raspoloživih financijskih sredstava AZTN-a.

Zaključno, želim istaknuti kako je učinkovita zaštita tržišnog natjecanja temelj tržišnog gospodarstva i uvjet njegovog jačanja kojim se potiču inovacije, a potrošačima omogućavaju koristi u vidu većeg izbora, bolje kvalitete proizvoda i usluga i nižih cijena. Međutim, da bi se tržišno natjecanje zaštitilo, nije dovoljan samo angažman AZTN-a kao općeg regulatora na svim tržištima, potrebno je i aktivno djelovanje svih državnih tijela u stvaranju jasnih i provedivih pravila tržišnog natjecanja, podržavanje i poštivanja tih pravila od strane svih sudionika na tržištu te osobito jačanje kulture tržišnog natjecanja i poštenih trgovačkih praksi u društvu u cjelini. Stoga mi je cilj, kao predsjednice Vijeća AZTN-a, da AZTN dalje ojača svoju neovisnost i samostalnost u primjeni propisa te da za tu svrhu na raspolaganju ima dovoljne financijske i ljudske resurse te svojim radom nastavi pratiti novi razvoj područja iz svoje nadležnosti te doprinositi dobrobiti gospodarstva i poštivanju pravila o tržišnom natjecanju i zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom.

NAJVAŽNIJI DOGAĐAJI U 2023. GODINI

NAŠI ZADACI I CILJEVI

1.

Zadaća AZTN-a je doprinijeti kvalitetnom funkcioniranju tržišta čime se postižu prednosti za potrošače, poduzetnike i gospodarstvo u cjelini, otklanjanjem zapreka i nedostataka na tržištu kroz učinkovitu provedbu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i propisa o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi.

2.

Osnovni cilj AZTN-a kao stručnog tijela i općeg regulatora za tržišno natjecanje je provedbom i promicanjem prava tržišnog natjecanja uspostaviti i očuvati djelotvorno tržišno natjecanje koje će poticati dugoročni rast, doprinositi dobrobiti gospodarstva RH, osigurati maksimalne koristi i pozitivne učinke potrošačima u vidu većeg izbora i kvalitete proizvoda i usluga i nižih cijena te poticati poduzetnike na unaprjeđenje efikasnosti i inovacija na tržištu.

3.

AZTN je samostalna i neovisna pravna osoba s javnim ovlastima koja obavlja poslove općeg, nacionalnog, regulatornog tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja na svim tržištima, u okviru svog djelokruga i nadležnosti (Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", br. 79/09., 80/13. i 41/21.; u daljnjem tekstu: ZZTN). Te su nadležnosti, osim navedenim zakonom, određene i propisima Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) vezano uz primjenu članaka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL C 115, 9. 5. 2008.; u daljnjem tekstu: UFEU). AZTN je ovlašten za primjenu nacionalnog i europskog prava tržišnog natjecanja odnosno postupke može voditi paralelnom primjenom odredbi ZZTN-a i članaka 101. i 102. UFEU-a.

4.

AZTN je nadležan za provedbu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja koji se primjenjuju na sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišnog natjecanja poduzetnika u obliku zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabu vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu. U njegovoj nadležnosti je i ex ante kontrola dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika.

5.

AZTN je također nadležan i za provedbu Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom ("Narodne novine", br. 117/17. i 52/21.; u daljnjem tekstu: ZNTP). Primjena tog zakona započela je 1. travnja 2018. godine, a puna primjena njegove prve novele započinje od 1. ožujka 2022. godine. Tim je zakonom u RH prvi put uređeno područje zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom. ZNTP-om se utvrđuju pravila i sustav mjera za sprječavanje nametanja nepoštenih trgovačkih praksi i taksativno utvrđuju nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom, čijim se nametanjem iskorištava značajna pregovaračka snaga kupaca u odnosu na njihove dobavljače. Cilj toga zakona je uspostava, osiguranje i zaštita poštenih trgovačkih praksi kojima se štite sudionici u lancu opskrbe hranom.

6.

Uredba (EU) 2022/1925 o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (Akt o digitalnim tržištima, DMA), stupila je na snagu 1. studenog 2022. godine te se u cijelosti počela primjenjivati 2. svibnja 2023. godine. Slijedom donošenja navedene Uredbe na razini EU-a, 11. studenoga 2023. stupila je na snagu nacionalna Uredba o provedbi Uredbe (EU) 2022/1925. Ovom Uredbom u članku 3. kao nadležno tijelo za provedbu utvrđena je Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja. Time je AZTN dobio nadležnost za suradnju s Europskom komisijom kao tijelom s isključivom nadležnošću za provedbu Akta o digitalnim tržištima.

VIJEĆE AZTN-A

AZTN-om upravlja Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja. Predsjednik i članovi Vijeća su zaposleni u AZTN-u. Predsjednika i članove Vijeća, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada RH), imenuje i razrješava dužnosti Hrvatski sabor.

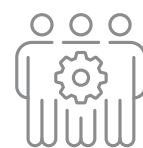
Predsjednik i članovi Vijeća imenuju se na razdoblje od pet godina. Uvjeti za imenovanje, trajanje mandata i djelokrug rada članova Vijeća detaljno su propisani ZZTN-om. Tako, primjerice, članovi Vijeća ne mogu biti državni dužnosnici, osobe koje obnašaju dužnosti u tijelima političkih stranaka, članovi uprava, nadzornih odbora ili upravnih vijeća poduzetnika. Također, ne smiju biti članovi bilo kojeg drugog oblika interesnog udruživanja koji bi mogao dovesti do sukoba interesa.

Istovremeno, osigurano je da predsjednik i članovi Vijeća ne mogu biti razriješeni dužnosti zbog razloga povezanih s urednim obavljanjem njihovih dužnosti odnosno urednim izvršavanjem njihovih ovlasti u primjeni ZZTN-a te članaka 101. i 102. UFEU-a. Vijeće, kao tijelo koje upravlja radom AZTN-a, odluke o svim općim i pojedinačnim aktima AZTN-a donosi na svojim sjednicama.

Odluke se donose većinom od najmanje tri glasa, a na svakoj sjednici mora biti nazočan predsjednik ili zamjenik predsjednika Vijeća AZTN-a.

STRUČNA SLUŽBA AZTN-A

Svakodnevne upravne i stručne poslove obavlja stručna služba AZTN-a, koju čine magistri prava s položenim pravosudnim ispitom i ma-

gistri ekonomije, redom stručnjaci u području prava i politike tržišnog natjecanja te informatici specijalizirani u području digitalne forenzike. Treba naglasiti da na svakom predmetu u pravilu radi tim, koji se ovisno o složenosti predmeta, sastoji od najmanje jednog pravnika i najmanje jednog ekonomista kojima se često pridružuje i informatičar.

Službene osobe iz stručne službe AZTN-a vode upravne (ispitne) postupke iz nadležnosti AZTN-a, odnosno u postupku utvrđuju činjenice i okolnosti, a Vijeće temeljem utvrđenog činjeničnog stanja donosi meritornu odluku u svakom pojedinom predmetu na temelju koje AZTN rješava pojedinu upravnu stvar.

FINANCIRANJE AZTN-A

AZTN nema vlastitih prihoda, već se njegov rad i aktivnosti financiraju isključivo iz sredstava koja se osiguravaju u Državnom proračunu RH. U skladu s fiskalnim mogućnostima Državnog proračuna RH, AZTN-u se osiguravaju sredstva za dostatan broj kvalificiranih zaposlenika te dostatne financijske, tehničke i tehnološke resurse koji su potrebni za učinkovito obavljanje ovlasti AZTN-a.

Pritom je AZTN neovisan u namjenskom trošenju dodijeljenih financijskih sredstava za provedbu svojih ovlasti, ne dovodeći u pitanje i pridržavajući se u cijelosti odredaba Zakona o izvršenju Državnog proračuna.

NOVČANE KAZNE

Novčane kazne koje utvrđuje i izriče AZTN za utvrđene povrede ZZTN-a i ZNTP-a prihod su Državnog proračuna RH.

ORGANIZACIJA I FINANCIRANJE AZTN-A

GLAVNI POKAZATELJI U 2023. GODINI

BROJ
RIJEŠENIH
PREDMETA
U 2023.
GODINI

661

predmet iz područja tržišnog
natjecanja i zabranjenih nepoštenih trgovačkih
praksi u lancu opskrbe hranom

53

upravna predmeta

48

inicijativa u smislu ZZTN-a

NOVČANE KAZNE
TIJEKOM
2023. GODINE

363.336,88 €

izrečenih novčanih kazni za utvrđene
povrede oba zakona

NOVČANE KAZNE 2010. - 2023.

5.341.782,70 €

ukupno **4.259.619,08 €**

iz područja
tržišnog
natjecanja

1.082.163,61 €

iz područja
nepoštenih
trgovačkih
praksi

ANALIZA AZTN-A U KONKRETNIM
POSTUPCIMA

63

analize mjerodavnih tržišta

18

predmeta utvrđivanja zabranjenih
sporazuma poduzetnika

23

predmeta utvrđivanja zlorabe
vladajućeg položaja poduzetnika

22

predmeta ocjene dopuštenosti namjere
provedbe koncentracija poduzetnika

AZTN JE U PODRUČJU UTVRĐIVANJA
ZABRANJENIH SPORAZUMA RIJEŠIO

29

predmeta

9

upravnih

20

neupravnih

U RIJEŠENIM PREDMETIMA PROVEDENO
JE ISPITIVANJE

18

mjerodavnih
tržišta

UTVRĐIVANJE ZLOUPORABE VLADAJUĆEG
POLOŽAJA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

23

ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu

27

rješenih predmeta

22

upravna predmeta

5

neupravnih predmeta

IZ PODRUČJA PROMICANJA PRAVA
I POLITIKE TRŽIŠNOG NATJECANJA

74

rješenih predmeta

13

mišljenja na zakone

58

očitovanja

UPRAVNI POSTUPCI U SMISLU ODREDBI
ZNTP-A

7

okončanih

5

izrečenih
novčanih kazni

2

obustavljena

NOVČANE KAZNE OD
1. SIJEČNJA - 31. PROSINCA 2023.
PREKRŠITELJIMA ZNTP-A

81.500,00 €

U DRŽAVNI PRORAČUN RH JE U ISTOM
RAZDOBLJU UPLAĆENO **42.491,11 €**

U PODRUČJU OCJENE DOPUŠTENOSTI
KONCENTRACIJA

27

rješenih predmeta

17

upravnih

10

neupravnih

ANALIZIRANO JE

22

mjerodavna tržišta

ZABRANJENIH KONCENTRACIJA

0

TIJEKOM 2023. GODINE, AZTN JE

objavio

66

odluka

odgovorio
na

25

novinarskih
upita

23

upita
stranaka

objavio

74

priopćenja
za javnost

objavio

10

mjesečnih
informativnih biltena

Provedba prava tržišnog natjecanja

AZTN je u konkretnim postupcima koje je okončao tijekom 2023. godine proveo analizu 63 mjerodavna tržišta, od toga 18 u predmetima utvrđivanja zabranjenih sporazuma poduzetnika, 23 u predmetima utvrđivanja zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika i 22 u predmetima ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika.

AZTN je i u 2023. godini nastavio provedbu nacionalnog i europskog prava tržišnog natjecanja kao svoju temeljnu aktivnost, s naglaskom na otklanjanje teških ograničenja tržišnog natjecanja i aktivnu suradnju s Europskom komisijom (u daljnjem tekstu: EK). U okviru toga cilja, fokus rada AZTN-a bio je na onim postupanjima poduzetnika koja izravno utječu na ograničenje tržišnog natjecanja, a time i rasta i funkcioniranja gospodarstva.

Postupci utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u obliku sklapanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika i zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu veoma su složeni zbog potrebe provođenja detaljnih ekonomskih i pravnih analiza i zaštite prava stranaka na obranu u postupku te su stoga detaljno propisani ZZTN-om. Ovi postupci uvijek se pokreću po službenoj dužnosti, a inicijativu za pokretanje postupka utvrđivanja zabranjenog sporazuma i/ili zlouporabe vladajućeg položaja koji je u nadležnosti AZTN-a,

u obliku pisanog zahtjeva, prijedloga, obavijesti, prigovora ili drugog podneska može podnijeti svaka pravna ili fizička osoba, strukovna ili gospodarska interesna udruga, odnosno komora poduzetnika, udruga potrošača, Vlada Republike Hrvatske, tijela državne uprave te tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

AZTN je u području tržišnog natjecanja za utvrđene povrede ZZTN-a u 2023. godini prekršiteljima izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 281.836,88 EUR.

Predmeti utvrđivanja zabranjenih sporazuma

Među prioritetima AZTN-a i tijekom 2023. godine bilo je otklanjanje teških ograničenja tržišnog natjecanja utvrđenih odredbama ZZTN-a, kao što je sklapanje zabranjenih sporazuma koji za cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišta, prije svega horizontalnih sporazuma između izravnih konkurenata (kartela) koji dogovorima o cijenama, podjelom tržišta, ograničavanjem proizvodnje ili tehnološkog razvoja i drugim zabranjenim odredbama i postupanjima nanose najveću štetu gospodarstvu i potrošačima, stoga i predstavljaju najtežu povredu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, kao i drugih zabranjenih vertikalnih sporazuma.

AZTN je u 2023. godini u području utvrđivanja zabranjenih sporazuma riješio ukupno 29 predmeta (devet upravnih i 20 neupravnih predmeta). U riješenim predmetima provedeno je ispitivanje 18 mjerodavnih tržišta:

- tržište prijevoza putnika u cestovnom prometu
- tržište nabave informatičkih proizvoda
- tržište nabave laboratorijske opreme
- tržište prodaje mlijeka i mliječnih proizvoda
- tržište nabave usluge održavanja i zaštite državnih cesta
- tržište pružanja bankarskih usluga
- tržište nabave licenci
- tržište pružanja usluga servisiranja vozila
- tržište nabave usluga izrade projektno-tehničke dokumentacije
- tržište distribucije tiska
- tržište pružanja građevinskih usluga
- tržište nabave usluga postavljanja klizališta
- tržište kasko osiguranja motornih vozila
- tržište zakupa poslovnih prostora u outletima
- tržište pružanja usluga osiguranja
- tržište pružanja telekomunikacijskih usluga
- tržište nabave izolatora
- tržište trgovine biciklima marke CUBE.

29
rješених
predmeta

9 upravnih
20 neupravnih

Primjer zabranjenog vertikalnog sporazuma

AZTN PROTIV KEINDL SPORT D.O.O., ZAGREB¹

AZTN JE U PREDMETNOM POSTUPKU UTVRADIO DA JE KEINDL SPORT NA IZRIČIT NAČIN POTICAO SVOJE DISTRIBUTERE DA SE PRIDRŽAVAJU MALOPRODAJNIH CIJENA IZ PREDMETNIH CJENIKA I OBRAZACA ZA PREDNARUDŽBE KOJE IM JE DOSTAVLJAO PRIJE POČETKA NOVE MODELSKE SEZONE, U SVRHU PROVEDBE JEDNOSTRANE POSLOVNE POLITIKE KEINDL SPORTA KOJA JE IMALA ZA CILJ UTVRĐIVANJE PREPRODAJNIH CIJENA CUBE BIKIKALA

AZTN je rješenjem od 20. srpnja 2023. godine utvrdio da je poduzetnik KEINDL SPORT d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: Keindl sport), sa svojih 15 distributera na području RH sklopio zabranjeni vertikalni sporazum kojim su u smislu članka 8. stavka 1. točke 1. ZZTN-a, u razdoblju od 17. rujna 2013. do 1. lipnja 2018. godine, utvrđivane minimalne prodajne cijene CUBE bicikala, na način da su navedeni distributeri prešutno pristali na provedbu jednostrane poslovne politike poduzetnika Keindl sporta koja je imala protutržišni cilj utvrđivanja preprodajnih cijena CUBE bicikala, te su istu poslovnu politiku primjenjivali u praksi.

Navedenom poduzetniku izrečena je novčana kazna u ukupnom iznosu od 281.836,88 EUR.

Utvrdjivanje preprodajne cijene proizvoda, odnosno sporazum ili usklađeno djelovanje kojemu je neposredni ili posredni cilj ograničavanje prava kupca da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda (ne dovodeći u pitanje pravo dobavljača da odredi maksimalnu prodajnu cijenu ili preporuči prodajnu cijenu pod uvjetom da nije riječ o fiksnim ili minimalnim prodajnim cijenama, koje su rezultat izvršenog pritiska ili poticaja od bilo koje ugovorne strane), smatra se teškim ograničenjem tržišnog natjecanja.

AZTN je u predmetnom postupku utvrdio da je Keindl sport na izričit način poticao svoje distributere da se pridržavaju maloprodajnih cijena iz predmetnih cjenika i obrazaca za prednaruđbe koje im je dostavljao prije početka nove modelske sezone, u svrhu provedbe jednostrane poslovne politike Keindl sporta koja je imala za cilj utvrđivanje preprodajnih cijena CUBE bicikala.

Tijekom nenajavljene pretrage poslovnih prostorija Keindl sporta pronađeni su dokazi o postojanju sporazuma Keindl sporta i 15 predmetnih distributera kojim je, u svrhu neizravnog utvrđivanja preprodajnih cijena CUBE bicikala, bilo utvrđeno da se popusti na nove modele CUBE bicikala u sezoni (jesen/zima) ne odobravaju, odnosno da najveći dopušteni iznos popusta na nove modele CUBE bicikala u sezoni iznosi 5 posto.

Pronađeni su, također, dokazi o izravnom sudjelovanju i doprinosu predmetnih distributera Keindl sporta u provedbi njegove poslovne politike

utvrđivanja preprodajnih cijena CUBE bicikala u praksi, na način da su Keindl sportu razotkrivali ili prijavljivali distributere koji bi u pojedinačnim slučajevima odstupili od cjenovne politike Keindl sporta, sporazuma o neodobravanju popusta ili o najvećem dopuštenom iznosu popusta na nove modele CUBE bicikala u sezoni.

Analizom dostavljenih računa 15 predmetnih distributera o prodanih 4690 CUBE bicikala krajnjim kupcima u razdoblju od 15. rujna 2013. do 1. svibnja 2018. godine, AZTN je utvrdio prešutni pristanak navedenih distributera na provedbu jednostrane poslovne politike poduzetnika Keindl sporta i utvrđivanje preprodajnih cijena CUBE bicikala, na način da su u cijelom promatranom razdoblju, formirali svoje maloprodajne cijene CUBE bicikala u iznosu jednakom ili većem od maloprodajnih cijena u cjenicima i obrascima za prednaruđbe koje im je komunicirao Keindl sport prije početka nove sezone

Navedenom poduzetniku izrečena je novčana kazna u ukupnom iznosu od 281.836,88 EUR.

Novčanu kaznu Keindl sport je uplatio u korist Državnog proračuna RH te nije osporavao rješenje AZTN-a.

ili prilikom kreiranja veleprodajnih narudžbi u B2B webshopu Keindl sporta tijekom sezone i pridržavali se sporazuma s Keindl sportom o neodobravanju popusta na nove modele CUBE bicikala u sezoni (jesen/zima) ili najvećem dopuštenom iznosu popusta od 5 posto.

Od ukupnog broja prodanih CUBE bicikala svih 15 predmetnih distributera u svim modelskim sezonama 2014., 2015., 2016., 2017. i 2018., AZTN je utvrdio da je preko 93 posto prodanih CUBE bicikala bilo obuhvaćeno predmetnim zabranjenim sporazumom Keindl sporta i navedenih distributera.

Novčanu kaznu izrečenu predmetnim rješenjem u iznosu od 281.836,88 EUR, Keindl sport je uplatio u korist Državnog proračuna RH te nije osporavao rješenje AZTN-a pred Visokim upravnim sudom RH.

¹ Rješenje AZTN protiv Keindl Sport d.o.o. Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/2018-01/005, od 20. srpnja 2023. godine.

Predmeti utvrđivanja zlorporabe vladajućeg položaja

Vladajući položaj poduzetnika nije zabranjen, ali je zabranjena njegova zlorporaba i to kroz najčešće oblike zlorporabe vladajućeg položaja:

- izravno ili neizravno nametanje nepravednih kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih nepravednih trgovinskih uvjeta;
- ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehnološkog razvitka na štetu potrošača;
- primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s drugim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na konkurenciju;
- uvjetovanje sklapanja ugovora pristankom drugih ugovornih strana na dodatne obveze, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u izravnoj vezi s predmetom tih ugovora.

Zlorporabe vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu također predstavljaju teška ograničenja tržišnog natjecanja jer ugrožavaju kompetitivnu strukturu tržišta i onemogućavaju konkurentima ulazak ili rast na tržištu. ZZTN utvrđuje visinu tržišnog udjela kao polazno mjerilo vladajućeg položaja prema kojem se pretpostavlja da u vladajućem položaju može biti poduzetnik čiji tržišni udjel na mjerodavnom tržištu iznosi više od 40 posto, a riječ je o oborivoj zakonskoj presumpciji².

Pri utvrđivanju postojanja vladajućeg položaja nekog poduzetnika na tržištu uzima se u obzir cijeli niz čimbenika kao što su, primjerice, vrijeme kroz koje poduzetnik ostvaruje visoki tržišni udjel i položaj, njegova financijska snaga, prednosti u pristupu izvorima nabave ili tržištu, povezanost s drugim poduzetnicima, pravne ili činjenične zapreke pristupa drugih poduzetnika tržištu, sposobnost nametanja tržišnih uvjeta s obzirom na njegovu ponudu ili potražnju i sposobnost isključivanja konkurenata s tržišta usmjeravanjem na druge poduzetnike.

Osobito su štetni tzv. isključujući oblici zlorporabe koje imaju za posljedicu smanjivanje tržišnog natjecanja. Stoga je AZTN i u 2023. godini nastavio svoje djelovanje u području utvrđiva-

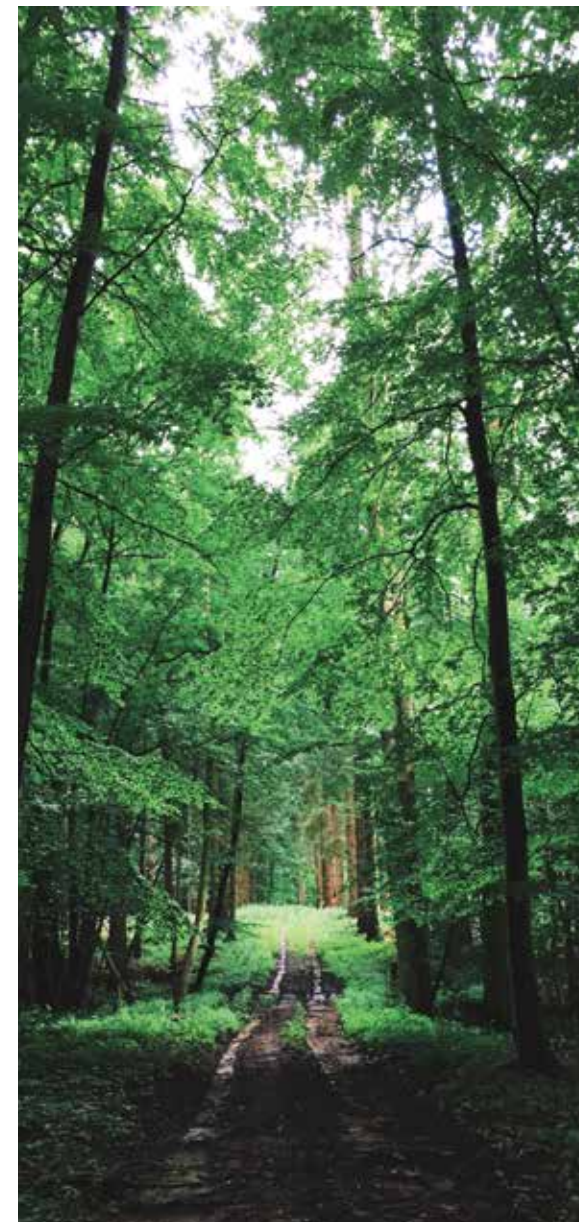
nja zlorporaba vladajućeg položaja poduzetnika. Kako bi utvrdio postoje li indicije koje su dostatne za pokretanje postupka utvrđivanja zlorporabe vladajućeg položaja po službenoj dužnosti, AZTN je tijekom 2023. godine proveo prethodno ispitivanje stanja na 23 mjerodavna tržišta te riješio 27 predmeta iz ovoga područja, od toga 22 upravna predmeta i pet neupravnih.

AZTN je tijekom 2023. godine proveo prethodno ispitivanje stanja na 22 mjerodavna tržišta:

- tržište uvoznih pošiljaka iz trećih zemalja koje se u RH isporučuju na temelju prodaje na daljinu (e-trgovine), a koje su realizirane unutar i izvan IOSS sustava,
- tržište usluge ispisa i kuvertiranja računa,
- tržište obavljanja komunalne djelatnosti dimnjačarskih poslova,
- tržište usluga RTG snimanja,
- tržište pružanja usluga prinudnog upravitelja,
- tržište dobrovoljnog dopunskog zdravstvenog osiguranja,
- tržište sudjelovanje članova udruženja na sastancima povjerenstva,
- tržište distribucije drvnih sortimenata,
- tržište obavljanja dimnjačarskih poslova,
- veleprodajno i maloprodajno tržište bulk SMS-a,
- tržište kabotaže,
- tržište gipsa kartonskih ploča,
- tržište isporuke ugovorenog prostornog drva i trupaca,
- tržište vrećica za miješani komunalni otpad,
- tržište proizvodnje glinene opeke,
- tržište pružanja vodnih usluga,
- tržište obavljanja djelatnosti prijevoza putnika u cestovnom prometu,
- tržišta prijenosa električne energije, proizvodnje električne energije,
- veleprodajna tržišta električne energije,
- tržište elektroničkog plaćanja u eurima,
- tržište pružanja usluge pregleda dimnjaka i
- tržište pružanja usluga brze prehrane.

Primjer utvrđivanja zlorporabe vladajućeg položaja

AZTN PROTIV HRVATSKE ŠUME D.O.O. - RJEŠENJE O PREUZIMANJU OBVEZA³

Hrvatske šume izvršile su preuzete obveze iz predmetnog rješenja te slijedom navedenog nije bilo uvjeta za daljnje vođenje postupka protiv tog poduzetnika.

AZTN je zaključkom od 7. listopada 2021. godine pokrenuo postupak po službenoj dužnosti protiv poduzetnika Hrvatske šume radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja zlorporabom vladajućeg položaja. Povod za pokretanje postupka bila je inicijativa poduzetnika Massive Panels.

AZTN je rješenjem od 20. srpnja 2023. godine okončao postupak prihvaćanjem preuzimanja obveza u obliku mjera i rokova koje su samoinicijativno predložile Hrvatske šume. Ovim instrumentom stranke protiv kojih AZTN vodi postupak, zbog postupanja koje predstavlja potencijalnu povredu tržišnog natjecanja, imaju mogućnost da u ranoj fazi postupka samoinicijativno predlože preuzimanje obveza u obliku mjera, uvjeta i rokova u kojima se žurno i potpuno uklanjaju potencijalni negativni učinci za tržišno natjecanje.

Navedeni poduzetnik se obvezao da će prema svojim kupcima poduzetnicima, međusobnim konkurentima, prilikom dodjele kvota drvnih sortimenata na javnim pozivima za sklapanje okvirnih i godišnjih ugovora primjenjivati jednake, jasne i transparentne uvjete, a o čemu će skrbiti Ured uprave društva, u skladu s Programom zaštite tržišnog natjecanja. Osim toga, Hrvatske šume su se obvezale da će na središnjem državnom portalu za savjetovanja sa zainteresiranom javnošću e-Savjetovanje provoditi javno savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu Odluke o načinima i uvjetima prodaje drvnih sortimenata Hrvatskih šuma za svaku nadolazeću godinu. Također Hrvatske šume su se obvezale da će u roku od tri mjeseca, odnosno do 6. rujna 2023. godine donijeti Program zaštite tržišnog natjecanja odnosno program usklađenosti s pravilima tržišnog natjecanja kojega će u istom roku dostaviti i AZTN-u.

Dana 5. rujna 2023. godine Hrvatske šume su dostavile Program zaštite tržišnog natjecanja odnosno program usklađenosti s pravilima tržišnog natjecanja. Postupajući na navedeni način, Hrvatske šume izvršile su preuzete obveze iz predmetnog rješenja te slijedom navedenog nije bilo uvjeta za daljnje vođenje postupka protiv tog poduzetnika. Protiv navedenog rješenja AZTN-a podnositelj inicijative pokrenuo je tužbom upravni spor.

VUSRH je presudom od 10. siječnja 2024. godine odbio tužbeni zahtjev tužitelja, poduzetnika Massive Panels, za poništavanje predmetnog rješenja AZTN-a i time je ono postalo pravomoćno. U navedenoj presudi, VUSRH je potvrdio kako je AZTN u rješenju naveo činjenične i pravne elemente koji su bili mjerodavni za primjenu instituta preuzimanja mjera i obveza od strane poduzetnika, a koji omogućuje relativno brzo rješavanje potencijalne povrede tržišnog natjecanja bez potrebe utvrđivanja povrede propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i bez izricanja sankcija.

² ZZTN; članak 12. stavak 2.

³ AZTN protiv Hrvatske šume d.o.o., KLASA: UP/I 034-03/2021-01/005, od 20.7.2023.

Postupci ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracija poduzetnika

Koncentracija poduzetnika (u daljnjem tekstu: koncentracija) u smislu prava tržišnog natjecanja nastaje promjenom u kontroli nad poduzetnikom na trajnoj osnovi. Do promjene u kontroli nad poduzetnikom može doći:

- pripajanjem ili spajanjem dva ili više neovisnih poduzetnika ili dijelova tih poduzetnika koji osnivaju novo društvo ili nastavljaju poslovati pod imenom jednoga od njih;
- stjecanjem izravne ili neizravne kontrole ili prevladavajućeg utjecaja jednog ili više poduzetnika nad drugim ili više drugih poduzetnika, odnosno dijelom ili dijelovima drugog poduzetnika i to stjecanjem većine dionica ili udjela ili stjecanjem većine prava glasa ili na drugi način u skladu s odredbama Zakona o trgovačkim društvima.

Zajednički pothvat (engl. joint venture), kao oblik ugovornog udruživanja u zajedničkom poslovnom pothvatu dva ili više neovisnih poduzetnika, također je koncentracija ako trajnije djeluje kao neovisan gospodarski subjekt. Koncentracije poduzetnika su uobičajeni procesi konsolidacije i restrukturiranja poduzetnika, a sve češće i cijelih industrija, s ciljem da se ostvare uštede i sinergije koje će novostvorenim ekonomskim entitetima omogućiti učinkovitije poslovanje. Za razliku od postupaka utvrđivanja zabranjenih sporazuma između poduzetnika ili utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja na tržištu koje AZTN uvijek pokreće ex post i to po službenoj dužnosti, postupak ocjene dopuštenosti namjere provedbe koncentracije poduzetnika provodi se ex ante temeljem prijave njezinih sudionika i to samo kada postoji obveza prijave AZTN-u.

Naime, obveza prijave koncentracije postoji kada sudionici koncentracije kumulativno premašuju zakonom utvrđene pragove ekonomske veličine na svjetskom i hrvatskom tržištu iz članka 17. stavka 1. ZZTN-a, imaju obvezu AZTN-u prijaviti namjeru provedbe koncentracije te je ne smiju provesti sve dok AZTN ne ocjeni njezinu dopuštenost. Zadatak AZTN-a je unaprijed procijeniti hoće li pozitivni učinci namjeravane provedbe koncentracije na strukturu tržišta i interese potrošača prevladati nad negativnim učincima koncentracije na tržišno natjecanje, prije svega zbog smanjenja broja konkurenata i povećane opasnosti od zabranjenih dogovora ili mogućeg jačanja postojećeg ili stvaranja novog vladajućeg položaja.

Predmeti ocjena koncentracija u 2023. obuhvatili su 22 različita mjerodavna tržišta:

- tržište prodaje novih motornih vozila (u segmentima osobnih vozila i lakih gospodarskih vozila),
- tržište prodaje originalnih rezervnih dijelova za motorna vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia,
- tržište pružanja usluga popravka i održavanja motornih vozila robnih marki Hyundai, Ford, Renault, Nissan i Dacia,
- sakupljanje industrijskog i komercijalnog otpada (bio-otpad, drvo, glomazni, metal, miješani građevinski otpad, plastika),
- sakupljanje industrijskog i komercijalnog otpada (papir/ karton),
- obrada papira/ kartona,
- trgovina na veliko papirom/ kartonom,
- tržište proizvodnje i prodaje namještaja,
- tržište proizvodnje i prodaje piljene (drvene) građe,
- tržište proizvodnje i prodaje drvnih elemenata / komponenti,
- tržište proizvodnje i prodaje drvenih panela,
- tržište proizvodnje i prodaje drvnih ostataka,
- tržište proizvodnje i prodaje briкета,
- tržište kupnje drvenih trupaca (tehničkog drva),
- tržište kupnje prostornog (ogrjevnog) drva,
- tržište proizvodnje i uvoza mesnih prerađevina,
- tržište trgovine na veliko svježim svinjskim, junećim, telećim, janjećim i mesom peradi i mesnim prerađevinama,
- tržište proizvodnje i trgovine na veliko električnom energijom (teritorij Republike Srbije),
- tržište trgovine na malo mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo,
- tržište trgovine na veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo,
- tržište ugostiteljske djelatnosti smještaja i prehrane gostiju u smještajnim objektima tipa hotel,
- tržište ugostiteljske djelatnosti smještaja i prehrane gostiju u smještajnim objektima tipa kamp.

Primjer - ocjena dopuštenosti koncentracije na II. razini

EKO-FLOR PLUS D.O.O., OROSLAVLJE I REOMA GRUPA D.O.O., ZAGREB⁴

Koncentraciju poduzetnika koja nastaje promjenom kontrole na trajnoj osnovi poduzetnika EKO-FLOR PLUS nad poduzetnikom REOMA, AZTN je ocijenio dopuštenom na II. razini. Budući da je temeljem analize podataka iz potpune prethodne prijave koncentracije i drugih AZTN-u raspoloživih podataka i saznanja, proizlazilo kako bi provedba predmetne koncentracije mogla imati za posljedicu značajan učinak na tržišno natjecanje AZTN je donio zaključak o pokretanju postupka i proveo postupak na II. razini te je nakon tako provedenog postupka donesena odluka o dopuštenosti koncentracije. Temeljem analiziranih podataka utvrđeno je kako će koncentracija imati primarno učinak na sljedećim mjerodavnim tržištima:

- sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada (bio-otpad, drvo, glomazni, metal, miješani građevinski otpad, plastika) na teritoriju RH,
- sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada (papir/ karton) na teritoriju RH,
- obrade papira/ kartona na teritoriju RH,
- trgovine na veliko papirom/ kartonom na teritoriju RH, država članica EU-a u okruženju, te teritoriju država u okruženju, izvan EU-a.

Zbog visine post-koncentracijskog tržišnog udjela na tržištu sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada (papir/karton) na teritoriju Republike Hrvatske, podnositelj prethodne prijave koncentracije je u dokumentu "Ekonomska analiza učinaka" koji je izradio Ekonomski fakultet u Zagrebu, dostavio obrazloženje horizontalnih i vertikalnih učinaka predmetne koncentracije. AZTN je prihvatio navedenu analizu i zaključke iz te analize kao vjerodostojne i relevantne za ocjenu učinaka predmetne koncentracije.

Dokument "Ekonomska analiza učinaka" navodi kako postoji niz čimbenika zbog kojih nije vjerojatno da će sudionici koncentracije, nakon provedbe koncentracije, biti u mogućnosti profitabilno povećavati cijene, odnosno da neće nastati značajni horizontalni učinci. Prije svega se ističe kako tržište nije asimetrično jer postoji jasan konkurentski pritisak od strane drugog poduzetnika po visini tržišnog udjela te postoje još dva poduzetnika koji imaju tržišni udjel kojim mogu vršiti pritisak. Ostatak tržišta čini daljnji 101 sudionik.

Najznačajniji konkurenti sudionika koncentracije na tržištu papira i kartona vertikalno su integrirani sustavi. Na mjerodavnom tržištu postoji velik broj stvarnih manjih konkurenata (više od 100) te velik broj potencijalnih konkurenata (tj. podu-

zetnika koji imaju dozvole za obavljanje djelatnosti, ali trenutno ne obavljaju tu djelatnost).

Tržište je vrlo dinamično i otvoreno, s tendencijom rasta. Na tržište gospodarenja otpadom u RH, uključujući papir/karton, ušao je niz velikih multinacionalnih poduzetnika na način da su preuzeli ranije etablirane domaće poduzetnike. Ugovori za sakupljanje i odvoz nekomunalnog otpada, uključujući i papir i karton sklapaju se u okviru postupaka javne nabave, u pravi-

⁴EKO-FLOR PLUS d.o.o., Oroslavije i REOMA GRUPA d.o.o., Zagreb, KLASA: UP/I 034-03/2022-02/011, od 19.12. 2023.

lu na kratki rok (jednu do dvije godine), što je pretežiti model poslovanja i ciljnog društva-REOME, zbog čega se situacija na tržištu stalno mijenja ovisno o tome tko od ponuđača uspije na kojem javnom natječaju koji raspisuju jedinice lokalne samouprave. Stoga, tržište je otvoreno, a na natječaj se može javiti svatko tko ispunjava uvjete.

Također postoji zadovoljavajuća protutežeća snaga kupaca, koja bi spriječila sudionike koncentracije da profitabilno povećavaju cijene. Kupci su u predmetnom slučaju prvo, javni naručitelji, a drugo, "privatni" kupci obrađenog materijala. Javni naručitelji, tj. lokalne jedinice i trgovačka društva u njihovom vlasništvu, kao kupci usluge zbrinjavanja otpada, imaju snažnu poziciju, te mogu diktirati uvjete na tržištu. Javni naručitelji su jači nego ponuditelji formirajući svojom voljom tj. predispozicijama natječaja uvjete javljanja na natječaj. To djeluje ograničavajuće na tržišnu snagu poduzetnika koji se

Stoga, u konkretnom slučaju, pokušaj sudionika koncentracije da značajno povećaju cijene ne bi bio profitabilan jer bi dovoljan broj kupaca prešao njihovim konkurentima. Naime, konkurencija se na ovom mjerodavnom tržištu odvija između manjih lokalnih tržišta, te treba smatrati da poduzetnici koji su takmaci, prvenstveno oni sa susjednih tržišta, a potencijalno i s daljnjih udaljenih lokalnih tržišta, predstavljaju zadovoljavajući izvor učinkovitog konkurentskog pritiska na sposobnost sudionika da profitabilno povećaju cijene.

Vjerojatnost da vodeći poduzetnik na tržištu profitabilno poveća cijenu nije izvjesna budući da je, s jedne strane, pristup tržištu zbrinjavanja otpada za kojim potrebu imaju javni naručitelji riješen putem javnih natječaja, gdje ponuđači konkuriraju s obzirom na cijenu, te s druge strane, kada je riječ o plasiranju materijala trećima, riječ je o tržišnom privatno-pravnom odnosu, gdje nema moći ponuditelja da nametnu svoju cijenu s obzirom na činjenicu da postoji niz ponuditelja.

U odnosu na vertikalne učinke, u "Ekonomskoj analizi učinaka" navodi se kako vertikalni odnos između sudionika koncentracije postoji zbog toga što su poduzetnici koji su obuhvaćeni koncentracijom prisutni kako na tržištu sakupljanja industrijskog i komercijalnog papira i kartona (uzlazno tržište), tako i na tržištu obrade papira i kartona (silazno tržište). Vertikalne veze postoje između uzlaznog (sakupljanje i odvoz) i silaznog (obrada) tržišta gospodarenja otpadom, odnosno papira i kartona.

Kako se pod mogućim vertikalnim učincima koncentracije misli na mogućnost zatvaranja tržišta (engl. foreclosure), onda se u kontekstu ovog konkretnog tržišta postavlja pitanje hoće li REOMA nakon koncentracije prestati prodavati svojim dotadašnjim kupcima, odnosno hoće li zbog provedbe koncentracije stvarnim ili potencijalnim konkurentima biti spriječen ili onemogućen pristup tržištu.

Sortiranje i baliranje (obradu) papirnog otpada obavljaju i poduzetnici u sastavu CIOS Grupe i drugi poduzetnici na tržištu, dok je poduzetnik DS Smith Belišće Croatia d.o.o., vodeći poduzetnik na tržištu papira i kartona, te posjeduje tvornicu za proizvodnju ambalaže od papira i kartona u Belišću. S druge strane, poduzetnici u okviru CIOS Grupe ne posjeduju takvu tehnologiju, već se s aspekta obrade zaustavljaju na procesu sortiranja i baliranja papira/ kartona po vrstama materijala (bijeli papir, novinski papir, kartonska ambalaža i slično).

REOMA pak značajan dio prihoda ostvaruje od prodaje obrađenog papira/kartona u inozemstvu. Navedeno ukazuje da je izvoz sirovine u inozemstvo provediv te da nije vjerojatno da bi sudionici koncentracije nakon njezine provedbe pribjegli strategiji zatvaranja tržišta.

Nadalje, kupcima su dostupne alternative za kupnju papira i kartona po sličnim uvjetima na domaćem i inozemnom tržištu, što ukazuje na disperziju kupaca na tržištu u pogledu kupnje i prodaje papira/kartona. U svakom slučaju, sposobnost zatvaranja tržišta (ograničavanje pristupa tržištu) u konkretnom slučaju je isključena, jer će nakon provedbe koncentracije na silaznom tržištu sudionici koncentracije imati bitno manji tržišni udio od vodećeg poduzetnika (DS Smith Belišće Croatia d.o.o.).

Osim toga, kada je riječ o tržištu trgovine na veliko papirom i kartonom, kupci papira i kartona na tržištu trgovine na veliko su isključivo treće osobe, pa ne postoji mogućnost zatvaranja tržišta nakon koncentracije od strane sudionika koncentracije, a uzimajući u obzir relativno niske tržišne udjele i REOME i CIOS Grupe na tržištima sakupljanja i obrade otpada, predložena transakcija ne izaziva negativne vertikalne učinke.

Prema podacima podnositelja prijave, EKO FLOR PLUSA dostavljenim za 2022. godinu, te dopunom "Ekonomске analize učinaka EFZG-a", u odnosu na ranije dostavljene podatke za 2021. godinu te "Ekonomsku analizu učinaka" koju je izradio Ekonomski fakultet u Zagrebu, proizlazi kako bi prema podacima za 2022. godinu sudionici koncentracije ostvarivali značajan post-koncentracijski tržišni udjel na tržištu sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada (papir/karton) na teritoriju RH uz lagani pad udjela u odnosu na prethodno razdoblje. Također, na tržištu obrade papira i kartona (silazno tržište) u 2022. godini tržišni udio sudionika koncentracije ostvario je manji pad u odnosu na 2021. godinu.

U odnosu na vrstu otpada - papir/karton, provedena analiza prikazuje stabilnu tržišnu situaciju u 2021., 2022., te projekciju za 2023. godinu, bez značajnih odstupanja gdje kroz sve promatrane godine grupacija DS SMITH, koju sačinjavaju DS SMITH Unijapapir Croatia d.o.o. i DS SMITH Belišće Croatia d.o.o., koji ima vodeću ulogu na tržištu budući da posjeduje tvornicu za obradu otpadne ambalaže od papira / kartona u

Belišću, te tvornicu za proizvodnju papirne ambalaže Bilokalnik - IPA d.d. čime zaokružuju cjelokupni proces recikliranja papira / kartona u RH, ali i u zemljama okruženja.

Nadalje, najznačajniji pad tržišnog udjela na tržištu sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada na teritoriju RH ostvaren je u 2022. godini u kategoriji glomazni otpad. Značajnije smanjenje udjela je zbog iznimnog utjecaja na tržišne udjele poduzetnika u usluzi sakupljanja i odvoza glomaznog otpada koje je imao potres na području Grada Zagreba 2020. godine (kao i potres 29.12.2020. na području Petrinje) te posljedično značajne i sveobuhvatne aktivnosti u saniranju posljedica potresa u pogledu sakupljanja glomaznog otpada, dok u 2022. godini nije više bilo iznimnih utjecaja.

Osim toga, pad tržišnog udjela u 2022. godini na tržištu sakupljanja industrijskog i komercijalnog otpada na teritoriju RH ostvaren je u kategoriji metal, a u odnosu na 2021. godinu. Rast tržišnog udjela u 2022. godini ostvaren je u kategoriji drvo. Riječ je o posljedici usklađenja poslovanja sa zakonskom regulativom u pogledu otpadne ambalaže od drva, gdje je podnositelj prijave, kao ovlašteni obrađivač otpadne ambalaže od drva bio obavezan najkasnije do 31. srpnja 2022. godine organizirati vlastitu sakupljačku mrežu na cijelom teritoriju RH, što je imalo za posljedicu i određeno povećanje količina otpadne ambalaže od drva koje su sakupljene i predane na obradu.

Rast tržišnog udjela u 2022. ostvaren je i u kategoriji plastika u odnosu na 2021. U pogledu tržišta otpada od plastike, Drava International je kontinuirano vodeći oporabitelj plastike kroz promatrane godine. Isto tako, razvidan je smjer razvoja tržišta po uzoru na ostale europske zemlje koji teži prema energetske oporabi plastike.

Neznatan rast u 2022. godini ostvaren je i u kategorijama bio-otpad i građevinski miješani otpad. Temeljem ocjene podataka sadržanih u prijavi koncentracije, očitovanja podnositelja prijave, utvrđene strukture mjerodavnih tržišta, s obzirom na postojeće i potencijalne konkurente, općih pokazatelja o tržišnim udjelima na mjerodavnom tržištu, pribavljenih podataka i očitovanja od anketiranih poduzetnika očitovanja Fonda, postkoncentracijskog tržišnog udjela sudionika koncentracije, ekonomske analize sadržane u dokumentu: "Ekonomska analiza učinaka" koju je izradio Ekonomski fakultet u Zagrebu, očekivanih učinaka koncentracije u smislu koristi za potrošače i drugih raspoloživih podataka i saznanja, isprava i dokaza, kao i rezultata provedene pravne i ekonomske analize u ovom predmetu, vodeći računa o svim konkretnim činjeničnim, pravnim i gospodarskim okolnostima, AZTN je konkretnom slučaju donio odluku kojom se koncentracija ocjenjuje kao dopuštena.

Promicanje prava, politike i kulture tržišnog natjecanja

Uz provedbu propisa iz prava tržišnog natjecanja, iz svoje nadležnosti kroz vođenje upravnih postupaka, AZTN ima još jednu značajnu ulogu, a to je aktivno promicanje prava, politike i kulture tržišnog natjecanja.

Izuzetno važan alat u tom području je ovlast AZTN-a da daje stručna mišljenja na nacрте prijedloga zakona i drugih propisa, odnosno na važeće zakone i druge propise, o njihovoj sukladnosti sa ZZTN-om, zatim u provedbi sektorskih istraživanja tržišta, u transparentnosti djelovanja AZTN-a kroz objavljivanje svih rješenja kojima se okončava postupak i drugih relevantnih odluka, suvremenu komunikaciju putem mjesečnog elektronskog biltena AZTN info, LinkedIn poslovne društvene mreže, priopćenja za medije i javnost, u pisanju stručnih i znanstvenih članaka, držanju edukacija, sudjelovanju i organiziranju stručnih skupova, međunarodnih konferencija o aktualnim i specifičnim temama iz područja zaštite tržišnog natjecanja i dr. Aktivnostima promicanja prava i politike tržišnog natjecanja nadopunjava se i dodatno osnažuje primarna aktivnost provedbe zakona.

U 2023. godini u AZTN-u je iz područja promicanja prava i politike tržišnog natjecanja riješeno 74 predmeta, od toga broja bilo je 13 stručnih mišljenja, 58 očitovanja te tri suradnje. Osim navedenog, AZTN je dao velik broj odgovora na upite podnositelja (poduzetnika i ostalih dionika) koji su se odnosili na promicanje tržišnog natjecanja.

Tako su značajne aktivnosti AZTN-a i u 2023. godini bile usmjerene na promicanje prava i politike tržišnog natjecanja, odnosno na jačanje kulture tržišnog natjecanja, podizanje razine svijesti o značaju tržišnog natjecanja za gospodarstvo i potrošače, osobito u smislu stvaranja ukupnog institucionalnog i gospodarskog okruženja kojim se potiče tržišno natjecanje i ulazak novih poduzetnika na tržište i uklanjaju faktičke i administrativne zapreke razvoju tržišnog natjecanja.

Primjer promicanja prava, politike i kulture tržišnog natjecanja

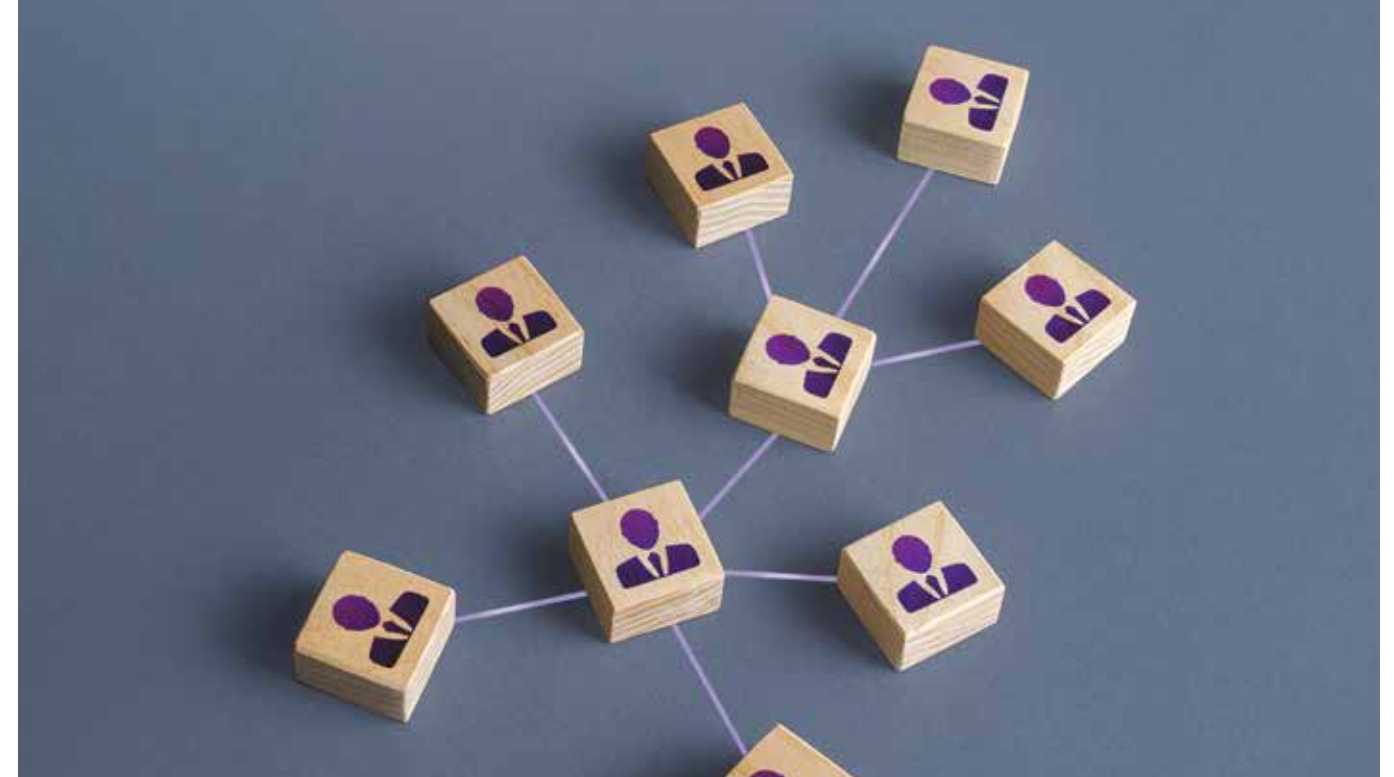
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA, UPRAVE I DIGITALNE TRANSFORMACIJE⁵ - PRIJEDLOG ODLUKE O DAVANJU PRETHODNE SUGLASNOSTI ZA SKLAPANJE SPORAZUMA SA PRUŽATELJIMA USLUGA CENTRA DIJELJENIH USLUGA (APIS IT, FINA, CARNET, AKD)⁶

AZTN je 13. travnja 2023. godine zaprimio zahtjev Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, kojim se traži mišljenje na prijedlog Odluke o davanju prethodne suglasnosti za sklapanje sporazuma s pružateljima usluga Centra dijeljenih usluga (APIS IT, FINA, CARNET, AKD) (u daljnjem tekstu: Prijedlog Odluke).

Ovim Prijedlogom Odluke se predlaže u svim prijedlozima nacрта sporazuma o pružanju usluga Centra dijeljenih usluga koji Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije sklapa s Agencijom za podršku informacijskim sustavima i informacijskim tehnologijama d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Financijskom agencijom sa sjedištem u Zagrebu, Hrvatskom

⁵ Člankom 15. stavkom 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave ("Narodne novine" br. 57/24.) Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije preuzima poslove, opremu, pismohranu i drugu dokumentaciju, sredstva za rad, financijska sredstva, prava i obveze Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva sukladno ustrojstvu i djelokrugu propisanih navedenim Zakonom, kao i državne službenike i namještenike zatečene na obavljanju preuzetih poslova.

⁶ Mišljenje, KLASA: 011-01/23-02/006, od 14.4.2023.

akademsom i istraživačkom mrežom CARNET sa sjedištem u Zagrebu i Agencijom za komercijalnu djelatnost d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, odrediti rok trajanja sporazuma od tri godine kako bi isti bili sukladni s propisima o tržišnom natjecanju. Uvidom u Prijedlog Odluke utvrđeno je kako se istim daje prethodna suglasnost Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije za sklapanje sporazuma s pružateljima usluga Centra dijeljenih usluga (u daljnjem tekstu: CDU): Agencijom za podršku informacijskim sustavima i informacijskim tehnologijama d.o.o. (u daljnjem tekstu: APIS), Financijskom agencijom (u daljnjem tekstu: FINA), Hrvatskom akademskom i istraživačkom mrežom CARNET (u daljnjem tekstu: CARNET) i Agencijom za komercijalnu djelatnost d.o.o. (u daljnjem tekstu: AKD).

Temeljem članka 4. stavka 2., članka 7. stavka 5. i članka 16. stavka 6. Zakona o državnoj informacijskoj infrastrukturi („Narodne novine“, broj 92/14.), Vlada RH je donijela Uredbu o organizacijskim i tehničkim standardima za povezivanje na državnu informacijsku infrastrukturu („Narodne novine“, broj 60/17., dalje u tekstu: Uredba) kojom je CDU definiran kao organizacijsko-poslovni model pružanja dijeljenih usluga tijelima javnog sektora, a njegova uspostava, održavanje i upravljanje je u nadležnosti tijela državne uprave nadležnog za razvoj digitalnog društva, kojem u obavljanju ove nadležnosti određenu i ugovorenu podršku pružaju pružatelji usluga. Za pružatelje usluga CDU-a imenovani su: APIS, FINA, CARNET i AKD. Korisnici usluga CDU-a su tijela javnog sektora. AZTN je izvršio uvid u prijedloge nacрта sporazuma o pružanju usluga CDU-a (u daljnjem tekstu: Sporazumi) koje je Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije dostavilo u privitku svog zahtjeva, a koje će sklapati s APIS-om, FINA-om, CARNET-om i AKD-om.

Uvidom u Sporazume, AZTN je utvrdio kako u istima nije naveden rok njihovog trajanja. S obzirom na to da je rok trajanja sporazuma, a posebno onih kojima se određenoj prav-

noj osobi, odnosno poduzetniku dodjeljuje pravo pružanja određene usluge, relevantan u smislu propisa o tržišnom natjecanju, u mišljenju se predlaže odrediti rok trajanja predmetnih sporazuma. Pritom, s aspekta zaštite tržišnog natjecanja, primjereni rok smatrao bi se rok od tri godine te bi kao takav bio sukladan s propisima o tržišnom natjecanju.

Razlog tome je tehnološki napredak te kako se dugoročno ne bi onemogućio ili ograničio pristup i drugim poduzetnicima koji pružaju ili će pružati traženu uslugu na tržištu.

Budući da Sporazumi u članku 4. sadrže odredbe o javnoj nabavi roba, usluga i radova za potrebe CDU-a, u kasnijoj provedbi Sporazuma, AZTN načelno ističe kako je sa stajališta propisa o tržišnom natjecanju, poželjno odrediti pružatelje usluga ili radova putem javnog natječaja uz poštivanje načela tržišnog natjecanja kako bi se što većem broju poduzetnika omogućilo sudjelovanje na natječaju te pristup tržištu. Pritom, uvjeti natječaja ne smiju biti diskriminirajući, prekomjerni, otegotni i/ili koji pogoduju određenom poduzetniku ili kategoriji poduzetnika.

Prilikom donošenja predmetnog mišljenja AZTN je uvažio činjenicu kako je u konkretnom slučaju riječ o pravnom uređivanju državne informacijske infrastrukture čija svrha je osiguranje interoperabilnosti javnih registara i informacijskih sustava tijela javnog sektora te osiguranje zajedničkih elemenata za interakciju s građanima ili drugim korisnicima.

Pritom, AZTN je utvrdio da se predmetni Prijedlog Odluke donosi na temelju Uredbe koja u članku 12. stavku 1. propisuje kako se na državnu informacijsku infrastrukturu primjenjuju odgovarajuće mjere i standardi utvrđeni propisima o informacijskoj sigurnosti u svrhu uspostave sustava upravljanja informacijskom sigurnošću u skladu s međunarodnim standardima i zakonskim propisima RH.

Sektorska istraživanja tržišta

Među značajne aktivnosti AZTN-a spadaju sektorska istraživanja tržišta koja se provode u cilju boljeg razumijevanja strukture i odnosa na pojedinim tržištima. Riječ je o pravno-ekonomskim analizama pojedinih tržišta, odnosa na njima, načina njihovog funkcioniranja, eventualnih zapreka pristupu tržištu, te analizi regulatornog okvira za pojedine djelatnosti, što su osnovni preduvjeti za učinkovitu provedbu propisa iz nadležnosti AZTN-a. Sektorsko istraživanje nekog tržišta često rezultira otkrivanjem indicija za pokretanje postupka.

AZTN je tijekom 2023. godine proveo tri opsežna sektorska istraživanja tržišta, a to su: tržište distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u RH u 2022. godini, tržište tiska u RH u 2022. godini i istraživanje tržišta prodaje motornih goriva u RH. Komplementarno s istraživanjem tržišta maloprodaje, AZTN će tijekom sljedeće godine provesti dodatno sektorsko istraživanje o uvjetima poslovanja

AZTN je tijekom 2023. godine proveo tri opsežna sektorska istraživanja tržišta, a to su: tržište distributivne trgovine na malo i veliko mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u RH u 2022. godini, tržište tiska u RH u 2022. godini i istraživanje tržišta prodaje motornih goriva u RH.

između trgovaca i dobavljača u vertikalnom lancu opskrbe mješovitom robom, pretežno hranom, pićima u RH. Cilj ovog dodatnog istraživanja je bolje razumijevanje stanja i uvjeta na tržištu nakon razdoblja koje je bilo obilježeno inflatornim pritiscima općenito, a naročito u segmentima tržišta prodaje hrane i pića.

Primjer sektorskog istraživanja tržišta

ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA PRODAJE MOTORNIH GORIVA U RH

AZTN je krajem kolovoza 2022. godine pokrenuo istraživanje tržišta prodaje motornih goriva u RH s ciljem utvrđivanja svih relevantnih činjenica u vezi s tržištem motornih goriva u RH. Povod za provođenje ovog sektorskog istraživanja, među ostalim, bio je poremećaj na tržištu naftnih derivata, odnosno značajniji rast cijena motornih goriva u RH u razdoblju prije početka istraživanja, kao posljedica rasta cijena nafte i naftnih derivata na svjetskom tržištu, koji je u bitnom bio uzrokovan poteškoćama u lancima proizvodnje i distribucije goriva.

U tom je smislu namjera pokretanja predmetnog sektorskog istraživanja bila prikupiti podatke i utvrditi činjenice i okolnosti na tržištu prodaje motornih goriva u RH, a koje nisu nužno bile vezane uz te globalne trendove.

Također, cilj istraživanja bio je utvrditi činjenice u vezi s mehanizmom određivanja cijena motornih goriva koja se prodaju u specijaliziranim prodavaonicama – benzinskim postajama u RH kao i utvrditi činjenice o maloprodajnim cijenama motornih goriva u razdoblju 2021. do 2022. godine. AZTN je promatrao cijene goriva u razdoblju od 15. listopada 2021.

kada je donesena prva Uredba o utvrđivanju najviših maloprodajnih cijena naftnih derivata Vlade RH ("Narodne novine", br. 112/21.) kojom je bila određena maksimalna maloprodajna cijena s porezom na dodanu vrijednost za tri motorna benzina i jedno dizelsko gorivo. Pritom su detaljno analizirane cijene i marže trgovaca za dva razdoblja i to od 25. do 31. siječnja 2022. te od 8. do 22. studenoga 2022. godine i to ciljano zbog komparativne analize ova dva razdoblja, iz razloga jer je u prvom promatranom razdoblju, u siječnju 2022. godine, na snazi bila Uredba o prestanku važenja Uredbe o utvrđivanju najviših maloprodajnih cijena naftnih derivata ("Narodne novine", br. 133/21.) koja je stupila na snagu 6. prosinca 2021. godine, a kojom cijene goriva određeno vrijeme nisu bile regulirane, i u drugom razdoblju, u studenome 2022. godine, u kojem su cijene goriva bile regulirane.

U proizvodnom smislu mjerodavnog tržišta, predmetno istraživanje obuhvatilo je tržište prodaje motornih goriva, primarno motornih benzina, dizelskih goriva te UNP - auto plina. U predmetnom istraživanju utvrđivane su činjenice primarno u odnosu na tržište trgovine na malo motornim gorivima. Nadalje, s obzirom na determiniranost stanja na tržištu ma-

loprodaje kroz komercijalne i ugovorne odnose s poduzetnicima na uzlaznim razinama tržišta, istraživanjem je u tom smislu obuhvaćeno i tržište trgovine na veliko motornim gorivima. U zemljopisnom smislu, predmetno istraživanje obuhvatilo je cjelokupan teritorij RH.

Postavljeni ciljevi istraživanja bili su analizirati zakonodavni i institucionalni okvir tržišta prodaje motornih goriva u RH, utvrditi moguće pravne i/ili činjenične zapreke pristupa tržištu veleprodaje i maloprodaje motornim gorivima u RH, utvrditi opće i kvantitativne pokazatelje stanja na tržištu motornih goriva u RH i tržišni položaj pojedinog poduzetnika, regulatorni okvir određivanja cijena motornih goriva, činjenice o maloprodajnim cijenama motornih goriva (Eurosuper 95 bez aditiva, Eurosuper 95 s aditivima, Eurodizel bez aditiva, Eurodizel s aditivima, UNP – auto plin) u razdoblju 2021. i 2022. godine, i to način određivanja cijena motornih goriva, primjenu formule pri izračunu maloprodajnih cijena, strukturu maloprodajnih cijena goriva u 2022. godini, primjenu različitih cijena ovisno o zemljopisnoj lokaciji benzinske postaje, oporezivanje motornih goriva i naknade, odnosu kupaca i dobavljača, uključujući i činjenice u svezi nabavnih cijena motornih goriva u 2022. godini te utvrditi činjenice u vezi s ugovornim odnosima između trgovaca na veliko - dobavljača motornih goriva i trgovaca na malo motornim gorivima i ukapljenim naftnim plinom (auto plin). Također, cilj je bio izvršiti uvid u komparativna istraživanja drugih nacionalnih tijela za tržišno natjecanje.

Samo istraživanje provedeno je putem anketnog upitnika poslanog svim relevantnim dionicima na tržištu, uključujući velike, srednje velike i male trgovce motornim gorivima (ukupno 22 poduzetnika) koji posluju na maloprodajnoj i/ili veleprodajnoj razini tržišta. Nakon zaprimanja osnovnih informacija od Hrvatske energetske regulatorne agencije (dalje u tekstu: HERA) i HGK, detaljni upitnici anketiranim poduzetnicima iz uzorka poslani su u više faza i to u razdoblju od sredine studenoga 2022. godine do početka lipnja 2023. godine. Uzorak poduzetnika za anketni upitnik primarno je određen temeljem baze podataka HERE i HGK, a dodatno temeljem podataka i očitovanja koje su AZTN-u dostavili poduzetnici obuhvaćeni ovim istraživanjem u prvoj fazi istraživanja.

Dodatno je poslan dopis i Udruzi malih distributera motornih goriva (dalje u tekstu: UMDG), čijih 40 članova pretežito posluje na maloprodajnoj razini tržišta prodaje motornih goriva. Istraživanjem nije obuhvaćeno uzlazno tržište koje se odnosi na rafinerijsko poslovanje, budući da je u promatranom razdoblju jedina rafinerija u RH bila zatvorena zbog remonta. Drugim riječima, opskrba gorivima potrošača u RH u promatranom razdoblju u bitnome se odvijala putem uvoza odnosno unosa iz drugih zemalja. AZTN je izvršio uvid i u relevantne komparativne sektorske studije. Naime, više nacionalnih tijela u 2022. godini provelo je istraživanje tržišta motornih goriva iz

razloga poremećaja na tržištu naftnih derivata odnosno značajnijeg rasta cijena. Rezultati provedenih istraživanja tih tijela u bitnome se odnose na zaključke kako više cijene goriva na većini nacionalnih tržišta nisu uzrokovane nedozvoljenim aktivnostima poduzetnika - trgovaca motornim gorivima ili nedostatkom konkurencije među benzinskim postajama, već su uzrokovane rastom globalnih cijena nafte i/ili proizvodnim cijenama rafinerija zbog globalne energetske situacije. Također, zaključci promatranih studija u bitnome navode kako je potrebno razlikovati kretanje cijena koje je u skladu s učinkovitim tržišnim natjecanjem na tržištima motornih goriva i ono koje bi trebalo izazvati zabrinutost regulatora.

Rezultati predmetnog istraživanja tržišta prodaje motornih goriva u RH nisu ukazali na indicije o mogućim zabranjenim aktivnostima poduzetnika kroz potencijalne zabranjene sporazume. Međutim, s obzirom na određena očitovanja poduzetnika zaprimljena u ovom istraživanju, AZTN će nastaviti pratiti tržište prodaje motornih goriva i poduzimati daljnje potrebne korake u slučaju sumnje na kršenje odredaba propisa o tržišnom natjecanju.

Cilj istraživanja bio je utvrditi činjenice u vezi s mehanizmom određivanja cijena motornih goriva koja se prodaju u specijaliziranim prodavaonicama – benzinskim postajama u RH kao i utvrditi činjenice o maloprodajnim cijenama motornih goriva u razdoblju 2021. do 2022. godine.

Postupci utvrđivanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi

U provedbi drugog zakona za koji je AZTN nadležan, Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom (u daljnjem tekstu: ZNTP), u području utvrđivanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi tijekom 2023. godine, AZTN je riješio ukupno 50 predmeta, od toga sedam upravnih predmeta i 43 neupravna predmeta.

AZTN je u 2023. okončao sedam upravnih postupaka pri čemu je, nakon provedenih upravnih postupka u smislu odredbi ZNTP-a, u pet upravnih postupaka utvrdio da je stranka u postupku, iskorištavajući značajnu pregovaračku

snagu, svojim dobavljačima nametnula nepoštene trgovačke prakse te joj je za utvrđene povrede izrekao novčane kazne, dok je u dva postupka utvrdio da ne postoje zakonske pretpostavke za njihovo daljnje vođenje, slijedom čega je te postupke obustavio. Šest upravnih postupaka pokrenuto je kao rezultat istraživanja stanja na tržištu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, tijekom kojih je na temelju prikupljene i analizirane dokumentacije i podataka utvrđeno postojanje indicija za pokretanje upravnih postupaka po službenoj dužnosti, dok su povod za pokretanje jednog upravnog postupka bile informacije iz anonimne predstavke dostavljene AZTN-u.

I u području nepoštenih trgovačkih praksi, AZTN zaprima velik broj upita fizičkih i pravnih osoba, koji nisu vezani uz konkretne upravne (ispitne) postupke, a na koje žurno odgovara u neupravnim predmetima. Osim toga, navode iz predstavki koje dobiva, pretežito anonimnih, ispituje u okviru neupravnih predmeta na način da se izravno od navodnih prekršitelja ZNTP-a traže podaci, dokumentacija i pisana pojašnjenja u skladu s ovlastima koje AZTN ima te se na temelju pribavljenih i analiziranih podataka utvrđuje postojanje uvjeta (indicija) za pokretanje upravnog postupka.

U razdoblju od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine, AZTN je prekršiteljima ZNTP-a izrekao upravno-kaznene mjere odnosno novčane kazne u ukupnom iznosu od 81.500,00 EUR. U Državni proračun RH je u istom razdoblju uplaćeno ukupno 42.491,11 EUR upravno-kaznenih mjera odnosno novčanih kazni. Navedeni uplaćeni iznosi odnose se na dva upravna postupka okončana u 2023. godini te tri upravna postupka okončana u ranijem razdoblju.

50
rješanih
predmeta

7
upravnih

43
neupravna

Primjer utvrđivanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi

AZTN PROTIV PLODINE D.D., RIJEKA⁷

AZTN je izrečenu novčanu kaznu u iznosu od 30.000,00 EUR utvrdio uzimajući u obzir težinu, opseg, vrijeme trajanja i posljedice povrede za dobavljača.

AZTN je zbog teške povrede ZNTP-a, kaznio PLODINE d.d., Rijeka (u daljnjem tekstu: Plodine) s 30.000,00 EUR. AZTN je pokrenuo upravni postupak po službenoj dužnosti protiv trgovca Plodine, radi utvrđivanja je li taj trgovac iskorištavanjem značajne pregovaračke snage nametao nepoštenu trgovačku praksu jednom od svojih dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Nakon provedenog upravnog postupka, AZTN je utvrdio da su Plodine iskoristile značajnu pregovaračku snagu nametanjem nepoštenih trgovačkih praksi u smislu ZNTP-a svom dobavljaču poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Tako je utvrđeno da su Plodine u razdoblju od 3. travnja 2018. do 27. prosinca 2018. poslovale s tim dobavljačem na temelju ugovora s prilogima koji nisu sadržavali jasnu i razumljivu odredbu o mjestu isporuke poljoprivrednog ili prehrambenog

proizvoda koji se isporučuje kupcu, budući da su se isporuke obavljale i na dva mjesta isporuke, a koja mjesta isporuke nisu bila ugovorena predmetnim ugovorom te da su u razdoblju od 4. kolovoza 2018. do 30. listopada 2018. izvršavale plaćanja navedenom dobavljaču u rokovima duljim od 60 dana od dana primitka poljoprivrednog ili prehrambenog proizvoda koji je predmet isporuke, odnosno duljem od 30 dana od dana primitka svježeg proizvoda koji je predmet isporuke.

AZTN je izrečenu novčanu kaznu u iznosu od 30.000,00 EUR utvrdio uzimajući u obzir težinu, opseg, vrijeme trajanja i posljedice povrede za dobavljača, kao i više olakotnih okolnosti. AZTN smatra da je s ovako izrečenom novčanom kaznom ostvaren cilj njezina izricanja u smislu odvratanja od povreda ZNTP-a, ne samo u odnosu na Plodine, već i u odnosu na ostale adresate ZNTP-a.

⁷ AZTN protiv PLODINE d.d., Rijeka, KLASA: UP/I 034-03/18-04/010, od 1.12.2023.

Sudska zaštita protiv odluka AZTN-a

Protiv rješenja AZTN-a u području zaštite tržišnog natjecanja nije dopuštena žalba, ali nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred VUSRH-om, u roku od 30 dana od dana dostave rješenja. VUSRH o tužbi odlučuje u vijeću sastavljenom od tri suca.

Tužbu protiv rješenja AZTN-a kojim se utvrđuje povreda ZZTN-a i članka 101. ili članka 102. UFEU-a i izriču novčane kazne, može podnijeti nezadovoljna stranka u postupku. Tužbu protiv rješenja AZTN-a kojim se odbacuje inicijativa za pokretanje postupka jer nema uvjeta za njegovo pokretanje i rješenja kojim se obustavlja postupak, može podnijeti i podnositelj inicijative, odnosno osoba kojoj su rješenjem AZTN-a utvrđena ista postupovna prava kao i podnositelju inicijative. Tužba se može podnijeti zbog:

- povrede propisa materijalnog prava o tržišnom natjecanju,
- bitne povrede odredbi o postupku,
- pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja,
- pogrešne odluke o upravno-kaznenoj mjeri i drugim pitanjima o kojima odlučuje AZTN.

Protiv odluke VUSRH-a kojom se odbija tužbeni zahtjev tužitelja u upravnom sporu odnosno kojom se potvrđuje zakonitost odluke AZTN-a može se podnijeti ustavna tužba u slučajevima uređenim Ustavom RH, primjerice kada nezadovoljna stranka smatra da joj je povrijeđeno pravo na pravično suđenje (članak 29. stavak 1. Ustava RH) ili kada smatra da je došlo do povrede zakonitosti pojedinačnih akata državne uprave i tijela s javnim ovlastima i njihovoj sudskoj kontroli (članak 19. Ustava RH).

Kada je riječ o sudskoj zaštiti, bitno je naglasiti kako isključivo stručnjaci AZTN-a zastupaju AZTN pred sudovima u postupcima koji se vode protiv odluka AZTN-a. Protiv rješenja AZTN-a iz područja utvrđivanja i zabrane nepoštenih trgo-

U svih šest presuda koje je donio u 2023. godini u području zaštite tržišnog natjecanja, VUSRH je odbio tužbene zahtjeve tužitelja i potvrdio u cijelosti odluke AZTN-a, koje su time postale pravomoćne⁸.

vačkih praksi u lancu opskrbe hranom nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom, i to zbog: 1. povrede propisa materijalnog prava o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom, 2. bitne povrede odredbi o postupku, 3. pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i 4. pogrešne odluke o novčanoj kazni i drugim pitanjima o kojima odlučuje AZTN⁹. U drugom stupnju nadležan je VUSRH.

Tužba protiv rješenja AZTN-a ne zadržava izvršenje rješenja, osim u dijelu rješenja koji se odnosi na izrečenu novčanu kaznu. Također, tužbe protiv rješenja AZTN-a radi odlučivanja o postupovnim pitanjima ne zaustavljaju tijek postupka, a svi sporovi pokrenuti pred nadležnim upravnim sudovima na temelju odredaba ZZTN-a i ZNTP-a su žurni.

Povodom tužbi podnesenih protiv rješenja AZTN-a kojima su utvrđene nepoštene trgovačke prakse trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača u smislu ZNTP-a iz 2017. i izrečene upravno-kaznene mjere, nadležni su upravni sudovi u 2023. godine donijeli jednu presudu u kojoj je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja za poništenje rješenja AZTN-a, kao i zahtjevi za naknadu troškova upravnog spora. Protiv te presude, tužitelj je ponio žalbu VUSRH-u. Odluka o žalbi još nije donesena.

⁸ <https://www.aztn.hr/odluke/odluke-sudova/>
⁹ ZNTP, članak 20. stavak 2.

Međunarodna suradnja AZTN-a

U 2023. godini međunarodne aktivnosti AZTN-a bile su brojne i odvijale su se kroz multilateralne oblike suradnje, kao i kroz bilateralne kontakte s nadležnim tijelima u Europskoj uniji i izvan nje. Vezano za multilateralne forme suradnje u kojima je AZTN nastavio svoju aktivnu prisutnost, daje se opis u nastavku.

AZTN I OECD

Nakon što je RH dobio status kandidata početkom 2022. godine, AZTN je nastavio svoje intenzivne aktivnosti s obzirom na pregovore o punopravnom članstvu RH u OECD-u. Nakon inicijalnog sveobuhvatnog upitnika o institucionalnom i zakonodavnom okviru u području tržišnog natjecanja, te o provedbenoj praksi AZTN-a, uslijedila je prva misija OECD-a u području tržišnog natjecanja u veljači 2023. godine u prostorijama AZTN-a. OECD je pripremio prepristupno izvješće (engl. pre-accession report) o kojem se raspravljalo početkom prosinca 2023. godine u Parizu za vrijeme održavanja Globalnog foruma o tržišnom natjecanju.

Uobičajeno, suradnja AZTN-a s OECD-om odvija se dva puta godišnje, u Odboru za tržišno natjecanje, gdje AZTN ostvaruje status sudionika od lipnja 2016. godine te jednom godišnje u Globalnom forumu za tržišno natjecanje, gdje je sudjelovanje otvoreno svim svjetskim jurisdikcijama, bez obzira na članstvo države u OECD-u. Sastanci Odbora strukturirani su kroz niz okruglih stolova i rasprava, na temelju pisanih i usmenih priloga sudionika, a u 2023. godini obuhvatili su teme: komuniciranje prednosti zaštite tržišnog natjecanja, budućnost učinkovitih programa oslobađanja od ili umanje- nja kazne, odnos tržišnog natjecanja i inovacija, algoritmi i tržišno natjecanje, standard dobrobiti potrošača – prednosti i nedostaci u usporedbi s alternativnim standardima, tržišno natjecanje u kružnom gospodarstvu, teorije štete i koncentracije na digitalnim tržištima, tržišno natjecanje i sport, optimalni dizajn, organizacija i ovlasti tijela nadležnih za tržišno natjecanje, serijska (roll-up) stjecanja i preuzimanja, tržišno natjecanje i inovacije, izvantržišne učinkovitosti u provedbi prava tržišnog natjecanja.

Na sastancima održanima u Parizu u lipnju 2023. godine delegacija AZTN-a, na čelu s predsjednicom Vijeća dr.sc. Mirtom Kapural, sudjelovala je pisanim i usmenim priložima na

teme "Komuniciranje prednosti zaštite tržišnog natjecanja" i "Budućnost učinkovitih programa oslobađanja ili umanje- nja kazne" uz predstavljanje Godišnjeg izvješća AZTN-a za 2022. godinu. Na sastanke Odbora u prosincu nadovezao se OECD-ov Globalni forum za tržišno natjecanje, gdje su AZTN predstavljale predsjednica Vijeća dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur., te voditeljica Odjela za međunarodnu i europsku surad- nju, mr.sc. Branimira Kovačević, dipl.oec. Na marginama Glo- balnog foruma održan je i susret čelnika agencija iz zemalja sudionica OECD-ovog Regionalnog centra u Budimpešti, kao i zasebni sastanak posvećen pregovorima RH za članstvo u OECD-u.

U organizaciji OECD-ovog Regionalnog centra za tržišno natjecanje u Budimpešti održano je i nekoliko redovnih se- minara na kojima su sudjelovali predstavnici stručne službe AZTN-a. Teme seminara su bile: koncentracije u doba neiz- vjesnosti, intelektualno vlasništvo i tržišno natjecanje, promi- canje kulture tržišnog natjecanja, alati za otkrivanje kartela itd.

Predstavnici AZTN-a nastavljaju aktivno sudjelovati u zajed- ničkom projektu OECD-a i SIEMENS-a pod nazivom "Pošteni tržišni uvjeti za konkurentnost" koji namjerava podržati stva- ranje jednakih uvjeta za sve i pravednih tržišnih uvjeta u tri pilot zemlje jadranske regije (Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Srbija) kako bi se poboljšala konkurentnost i integritet na održiv i uključiv način.

Osim navedenog, AZTN se u 2023. godini uključio u izradu prijedloga za projekt TSI (Technical Support Instrument). Ovaj projekt u kojem je RH vodeća država članica EU-a, a čiji je cilj jačanje svijesti i edukacija svih dionika u sustavu javne nabave o potrebi poštivanja propisa o tržišnom natjecanju, provodit će se zajedno s tijelima Austrije, Bugarske, Cipra, Grčke i Rumunjske. Adresati edukacije obuhvaćat će sve dionike uključene u suzbijanje zabranjenih sporazuma u po- stupcima javne nabave, a pružatelji pomoći bit će stručnjaci OECD-a i Europske komisije.

SURADNJA UNUTAR EU TIJELA

RADNA TIJELA VIJEĆA EUROPSKE UNIJE I EUROPSKE KOMISIJE

U okviru radne skupine za tržišno natjecanje, tijekom šved- skog i španjolskog predsjedanja Vijećem EU-a tijekom 2023. godine održano je ukupno šest sastanaka gdje se raspravlja- lo o aktualnim temama kao što su: procjena Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003), preispitivanje inicijative iz čl. 102. UFEU-a,

paket za daljnje pojednostavljenje postupaka ocjene koncentracija, preispitivanje obavijesti o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, implementacija Akta o digitalnim tržištima (DMA).

Uredba (EU) 2022/1925 o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (Akt o digitalnim tržištima, DMA) donesena je krajem 2022. godine, dok se u cijelosti počela primjenjivati od 2. svibnja 2023. godine. Navedena je Uredba prenesena u hrvatsko zakonodavstvo kroz Uredbu o provedbi Uredbe (EU) 2022/1925 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. rujna 2022. godine o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru i izmjeni Direktiva (EU) 2019/1937 i (EU) 2020/1828 (Akt o digitalnim tržištima), ("Narodne novine", broj 131/23.), koja je stupila na snagu 11. studenoga 2023. godine. Ovom Uredbom u članku 3. kao nadležno tijelo za koordinaciju provedbe s EK utvrđen je AZTN.

EUROPSKA MREŽA ZA TRŽIŠNO NATJECANJE (ECN)

ECN funkcionira kao mreža koju su osnovala EK i nacionalna tijela za tržišno natjecanje s ciljem postizanja što veće konzistentnosti i konvergencije među različitim jurisdikcijama u primjeni prava tržišnog natjecanja EU-a.

I u 2023. se nastavio trend povećanja broja upita koje si nadležna tijela za tržišno natjecanje međusobno postavljaju kroz mrežu ECN2. AZTN je zaprimio i odgovorio na 85 zahtjeva za dostavu informacija (što prosječno iznosi 3,2 upućena zahtjeva po državni članici) te uputio 6 zahtjeva prema ostalim državama članicama. AZTN se i na ovaj način pokazuje kao promicatelj aktivne suradnje među državama članicama. U razdoblju od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine na sastancima radnih skupina, podskupina te savjetodavnih odbora sudjelovalo je 23 predstavnika AZTN-a ukupno 60 puta. U godinu dana od EK je zaprimljeno i riješeno 360 notifikacija koncentracija.

Održana su dva sastanka šefova nacionalnih tijela za tržišno natjecanje, u lipnju i studenome 2023. godine. Na oba sastanka AZTN je predstavljala predsjednica Vijeća dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur. Teme sastanaka čelnika nacionalnih tijela bile su: provedba zakona o tržišnom natjecanju na digitalnim tržištima, koordinacija provedbe DMA s provedbom prava tržišnog natjecanja, evaluacija Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003, članak 102. UFEU-a, iskustva oko novih ECN+ ovlasti na nacionalna tijela, inflacija u sektoru prehrane. Predsjednica Vijeća održala je izlaganje na temu nacionalnih mjera i iskustva AZTN-a s inflacijom.

U okviru ECN radnih skupina, AZTN se aktivno uključio u rad na reviziji akata kojima je istjecalo važenje, a koji su ovisno o ishodima savjetovanja i provedenih analiza trebali biti ukinuti

ili ažurirani kako bi se bolje prilagodili digitalnom gospodarstvu i recentnoj sudskoj praksi i tako doveli do veće pravne sigurnosti za europske poduzetnike.

Europska komisija je tako 1. lipnja 2023. donijela revidirane uredbe o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma, konkretno sporazuma o istraživanju i razvoju te sporazuma o specijalizaciji, koje su popraćene revidiranim Horizontalnim smjernicama i temelje se na detaljnoj evaluaciji i preispitivanju postojećih pravila. Revidiranim uredbama o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma i Smjernicama poduzetnicima se pružaju jasnije i ažurirane smjernice koje će im pomoći da procijene usklađenost svojih sporazuma o horizontalnoj suradnji s pravilima Unije o tržišnom natjecanju. Ovdje se radi o reviziji skupnih izuzeća za sporazume o istraživanju i razvoju te o specijalizaciji, kao i reviziji pripadajućih smjernica. Cilj je poduzetnicima pružiti smjernice o tome kakve sporazume o horizontalnoj suradnji smiju međusobno sklapati bez bojazni da će počinuti povredu pravila o tržišnom natjecanju. Cilj je također pojednostaviti EK, nacionalnim tijelima i sudovima nadzor nad takvim sporazumima, kao i uključiti novo poglavlje o ocjeni horizontalnih sporazuma kojima se nastoje ostvariti ciljevi održivosti te nove smjernice o razmjeni podataka, sporazumima o dijeljenju mobilne infrastrukture i konzorcijima koji sudjeluju u nadmetanju.

Europska komisija je 10. srpnja 2023. donijela pravila za provedbu Uredbe o stranim subvencijama. Provedbenom uredbom detaljno se opisuju postupovni aspekti provedbe Uredbe o stranim subvencijama. Sadržava i obrasce prijave za koncentracije koje uključuju strane financijske doprinose i za strane financijske doprinose u postupcima javne nabave.

Paket Europske komisije usvojen 20. travnja 2023. za daljnje pojednostavljenje postupaka ocjene koncentracija prema Uredbi EU o koncentracijama stupio je na snagu 1. rujna 2023. Paket uključuje revidiranu Provedbenu uredbu, Obavijest o pojednostavljenom postupku i Komunikaciju o prijenosu dokumenata.

I dalje je u tijeku revizija Uredbe 1/2003, a nova Komisija će odlučiti u kojem će se smjeru nastaviti s eventualnim izmjenama.

ICN – MEĐUNARODNA MREŽA ZA TRŽIŠNO NATJECANJE

ICN je dobrovoljna, projektno orijentirana neformalna mreža koja se bavi razmatranjem zajedničkih pitanja provedbe i promicanja prava tržišnog natjecanja. Kako je riječ o svjetskoj organizaciji s više od 140 zemalja članica, susreti uživo su rijetko mogući tako da se aktivnosti odvijaju većinom virtualno putem rada u tematskim skupinama, razmjene informacija putem upitnika, webinar i konferencija.

Godišnja konferencija Međunarodne mreže za tržišno natjecanje održana je u Barceloni od 18. do 20. listopada 2023.

godine u organizaciji španjolskog tijela za tržišno natjecanje te je okupila rekordan broj od oko stotinu nacionalnih tijela za tržišno natjecanje odnosno njihovi

predstavnici kao i velik broj tzv. nevladinih predstavnika pretežno iz akademske zajednice, odvjetništva ili stručnih udruženja.

Republiku Hrvatsku su na konferenciji predstavljale predsjednica Vijeća dr. sc. Mirta Kapural, dipl.iur. i zamjenica predsjednice Vesna Patrlj, dipl.iur. Predsjednica Vijeća moderirala je plenarnom diskusijom naziva "Provedba zakona u području kartela u digitalno doba".

Dvije posebne radionice održane su za šefove agencija na teme: Umjetna inteligencija i tržišno natjecanje, koju je vodila Lina Khan, predsjednica američke Savezne trgovinske komisije (FTC) i na temu održivosti i tržišnog natjecanja. Štoviše, zbog potrebe digitalnog tržišta i novog pristupa i novih stručnjaka u tijelima za tržišno natjecanje, nedavno je osnovana i nova radna skupina ICN-a, tehnolozi ICN-a, koja uključuje tehnologe agencija, podatkovne znanstvenike, digitalne stručnjake i slične tehnološke profile. Cilj tog novog foruma je olakšati razmjenu informacija i međusobno povezati grupe tehnologa.

BILATERALNA SURADNJA

Dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća i dr.sc. Irakli Lekvinadze, predsjednik gruzijske agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, potpisali su sporazum o suradnji tijekom ICN-ove konferencije u Barceloni 20. listopada 2023.

godine. Svrha navedenog sporazuma je promicanje suradnje između agencija ovih dviju zemalja u području provedbe prava i politike tržišnog natjecanja te razmjena stručnih iskustava i informacija o konkretnim slučajevima iz prakse.

Slične sporazume AZTN već ima potpisane s tijelima za tržišno natjecanje: Albanije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Kosova, Mađarske, Sjeverne Makedonije, Rumunjske, Srbije i Turske.

Promotivne i edukacijske djelatnosti, konferencije i sastanci

AZTN kroz različite komunikacijske kanale posebnu pozornost posvećuje javnosti i transparentnosti svoga rada. Aktivno promicanje prava i politike tržišnog natjecanja i područja zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom i upoznavanje adresata s propisima provodi se kroz transparentnu i otvorenu komunikaciju s javnosti putem objava svih odluka, priopćenja, edukacija poduzetnika i potrošača, kao i odgovorima na upite adresata koji su objavljeni na mrežnoj stranici AZTN-a.

KONFERENCIJE I SASTANCI

Češki Ured za zaštitu tržišnog natjecanja organizirao je u Brnu 8. i 9. studenog 2023. godine tradicionalnu godišnju konferenciju St. Martin s ciljem razmjene

iskustava u području tržišnog natjecanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Predstavnice AZTN-a su u sklopu svoje prezentacije predstavile zakonodavni okvir kojim je u RH regulirana problematika nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom, iznijele su statističke podatke o radu, pozitivne efekte primjene ZNTP-a i izazove prilikom njegove primjene, nakon čega su prezentirale dva predmeta iz prakse u kojima su kupcima (trgovcima) utvrđene nepoštene trgovačke prakse i izrečene novčane kazne.

Austrijsko tijelo za tržišno natjecanje organiziralo je prvi regionalni sastanak provedbenih tijela u području zabrane nepoštenih trgovačkih praksi s ciljem

razmjene iskustava na području borbe protiv nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim prehrambenim proizvodima. Sastanak je održan u Beču 14. veljače

2023. godine, a pozvani su predstavnici provedbenih tijela država članica koje, uz tu, u nadležnosti imaju i zaštitu tržišnog natjecanja, a to su predstavnici Slovenije, Češke, Rumunjske i Hrvatske.

Slovenska Javna agencija za zaštitu tržišnog natjecanja organizirala je u Mariboru 26. lipnja 2023. godine drugi regionalni sastanak provedbenih

tijela u području zabrane nepoštenih trgovačkih praksi, a sudjelovali su predstavnici Češke, Austrije, Poljske i Hrvatske. Na sastanku se raspravljalo i o načinima daljnje suradnje u EU, izazovima prekogranične suradnje između provedbenih tijela država članica, istraživanjima tržišta te razmjeni iskustava u provedbi propisa.

KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA AZTN-A

AZTN primjenjuje i poštuje transparentnost, neovisnost, nepristranost i profesionalnost u komunikaciji prema strankama i javnosti. Sukladno usvojenoj i javno dostupnoj Komunikacijskoj strategiji¹⁰, AZTN na svojoj mrežnoj stranici objavljuje svoje odluke, mišljenja i godišnja izvješća o radu, kao i stručne članke, priopćenja za javnost i medije o pokrenutim postupcima i donesenim odlukama i praksi AZTN-a.

Ovlašteni predstavnici AZTN-a nastupaju u medijima te imaju kontakte s novinarima, a AZTN izdaje publikacije i edukativne brošure te redovito sudjeluje u svojstvu sudionika ili predavača na seminarima i konferencijama o specifičnim temama iz područja zaštite tržišnog natjecanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi. Sva priopćenja, zakonodavni okvir i sažeci odluka AZTN-a prevode se na engleski jezik i objavljuju na mrežnoj stranici AZTN-a.

Promicanje svijesti o koristi koju građanima donosi tržišno natjecanje ostvaruje se kroz komunikacijske aktivnosti vezane uz predstavljanje rada AZTN-a putem raspoloživih komunikacijskih kanala - mrežne stranice i mjesečnog elektron-

skog biltena "AZTN info", elektronske publikacije koja općoj stručnoj javnosti na jednostavan i razumljiv način predstavlja odluke i aktivnosti AZTN-a, ali i prenosi zanimljivije informacije i teme iz područja tržišnog natjecanja iz EU-a i svijeta.

"AZTN info" se zainteresiranim primateljima šalje elektronskim putem te se objavljuje i na službenoj mrežnoj stranici AZTN-a, gdje su arhivirani i dostupni svi objavljeni brojevi. Tijekom 2023. godine objavljeno je deset mjesečnih informativnih biltena "AZTN info".

U 2023. godini nastavljene su aktivnosti za modernizaciju i daljnje poboljšanje komunikacije AZTN-a. Tako je tijekom izvještajnog razdoblja završen redizajn postojeće mrežne stranice i njezino usklađivanje s aktualnim smjernicama, kao i kontinuirano dijeljenje novosti, znanja i trendova iz područja prava tržišnog natjecanja na poslovnoj društvenoj mreži LinkedIn.

PROMOTIVNE I EDUKACIJSKE DJELATNOSTI

Uz jednu međunarodnu konferenciju godišnje koju organizira AZTN, stručnjaci AZTN-a tijekom cijele godine održavaju predavanja na drugim konferencijama, radionicama i seminarima koje organiziraju visokoškolske ustanove (pravni i ekonomski fakulteti u RH), Hrvatsko društvo za pravo i politiku tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: HDPPTN), Državna škola za javnu upravu te strukovna udruženja poduzetnika. Na taj način se komunikacija AZTN-a s opće, širi na stručnu i kvalificiranu javnost, prije svega na poduzetnike, sudstvo, odvjetništvo i akademsku javnost.

Tako su primjerice 5. travnja 2023. godine, na poziv Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (u daljnjem tekstu: DKOM), predstavnici AZTN-a na čelu s predsjednikom Vijeća, dr. sc. Mirtom Kapural, dipl.iur. održali edukaciju djelatnicima DKOM-a o nadležnostima i ovlastima AZTN-a, posebnim instrumentima u postupcima pred AZTN-om, zabranjenim sporazumima, kartelima s posebnim naglaskom na zabranjene sporazume u postupcima javne nabave s konkretnim primjerom iz prakse AZTN-a. Ova edukacija je bila nastavak realizacije sporazuma o suradnji između AZTN-a i DKOM-a sklopljenog 2022. godine, kojim je između ostaloga dogovoreno i uzajamno pružanje stručne i tehničke pomoći potrebne za rješavanje konkretnih slučajeva u nadležnosti ugovornih strana te zajedničko organiziranje edukacija, stručnih skupova i konferencija.

Predsjednica Vijeća dr.sc. Mirta Kapural, dipl. iur. je tijekom 2023. godine održala dvadesetak predavanja i izlaganja te sudjelovala u radionicama i panelima na stručnim skupovima. Nabrojat ćemo samo neke od njih: predavanje studentima Pravnog i Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u ožujku 2023. godine, sudjelovanje na panelu tijekom slovenskog Dana tržišnog natjecanja u listopadu 2023. godine, sudjelovanje na ECA sastanku u Lisabonu u ožujku 2023. go-

dine i raspravi o temi tržišnog natjecanja i inflacije te ulozi tijela za tržišno natjecanje i digitalnih tržišta, dva izlaganja na kosovskom Danu tržišnog natjecanja u listopadu 2023. godine te izlaganje o praksi AZTN-a na stručnoj grupi na visokoj razini u organizaciji UNCTAD-a u srpnju 2023. godine.

HDPPTN i Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, uz podršku AZTN-a organizirali su osmu međunarodnu konferenciju u spomen na profesora Vedrana Šoljana, pod nazivom "Goals of Competition Law and the Changing World", koja se održala od 25. do 27. svibnja 2023. godine u Dubrovniku, a okupila je sve dionike i subjekte koji sudjeluju u procesu primjene prava tržišnog natjecanja – od sudaca, odvjetnika, korporativnih odvjetnika i drugih pravnih praktičara, do poduzetnika.

AZTN je u suradnji s OECD-om 10. studenoga 2023. godine organizirao radionicu o važnosti borbe protiv namještanja natječaja u javnoj nabavi, a sudjelovali su članovi Vijeća i djelatnici AZTN-a. Na radionici su predstavljeni primjeri kako prepoznati tržišta na kojima je vjerojatnije da će doći do namještanja ponuda, kako se namještanje ponuda može otkriti (znakovi upozorenja) i kako se rizici za namještanje ponuda mogu svesti na minimum.

U organizaciji Akademije za europsko pravo (ERA) i AZTN-a 5. i 6. listopada 2023. godine u Zagrebu je u prostorijama Hrvatske udruge poslodavaca održan dvodnevni seminar o posljednjim trendovima i razvoju u provedbi propisa o tržišnom natjecanju u području zabranjenih sporazuma-kartela.

Poseban naglasak bio je na novoj sudskoj praksi Suda EU-a, istragama koje provodi Europska komisija, novim smjernicama o horizontalnim sporazumima, značaju izjava pokajnika i nagodbi u provedbi suzbijanja kartela te izazovima koje u području zabranjenih sporazuma-kartela predstavlja digitalno doba.

¹⁰ Mrežna stranica AZTN-a na poveznici: <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2023/02/AZTN-Komunikacijska-strategija.pdf>

Suradnja s drugim institucijama

Polazeći od značaja suradnje s drugim dionicima u provedbi i promicanju prava tržišnog natjecanja, AZTN je i tijekom 2023. godine intenzivno surađivao s različitim institucijama.

SPORAZUM O SURADNJI S EKONOMSKIM FAKULTETOM SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Tako su 1. ožujka 2023. godine predsjednica Vijeća AZTN-a, dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur. i dekanica Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu izv.prof.dr.sc. Sanja Sever Mališ, potpisale sporazum o suradnji.

Sporazum je od velikog značaja za obje strane, budući da je kvalitetno poznavanje sustava pravila tržišnog natjecanja nužno za sve koji na bilo koji način djeluju na tržištu EU-a, što uključuje i studente Ekonomskog fakulteta koji će jednoga dana u svom budućem poslovanju također sudjelovati na tržištu EU-a.

Temeljem ovog sporazuma ugovorne strane surađivat će kroz različite aktivnosti osobito kroz povezivanje znanosti i prakse, zajedničkim edukacijama i stručnom usavršavanju studenata iz područja prava tržišnog natjecanja, provedbu programa edukacije od strane stručnjaka AZTN-a na području zaštite tržišnog natjecanja, razmjenom obavijesti o održavanju stručnih skupova od interesa za obje strane te zajedničkim organiziranjem stručnih skupova, okruglih stolova i konferencija.

SPORAZUM O SURADNJI S PRAVNIM FAKULTETOM SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Predsjednica Vijeća AZTN-a, dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur. i dekan Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Ivan Koprić, potpisali su 6. lipnja 2023. godine sporazum o suradnji.

Ovim sporazumom se potvrdila potreba i spremnost na zajedničko djelovanje radi podizanja kvalitete obrazovnog sustava i promicanja znanja o pravu i politici tržišnog natjecanja. Suradnja će se odvijati kroz različite aktivnosti, a posebna pozornost posvetit će se stručnom usavršavanju studenata iz područja prava tržišnog natjecanja kroz gostujuća predavanja zaposlenika AZTN-a na nastavi, provedbu programa edu-

kacije studenata od strane zaposlenika AZTN-a, povremenim posjetima studenata AZTN-u, studentskom praksom u AZTN-u te zajedničkim edukacijama i predavanjima.

SURADNJA S ODBOROM ZA GOSPODARSTVO HRVATSKOG SABORA

Dobra suradnja s tijelima javne i državne vlasti se nastavila i tijekom 2023. godine, pa je tako predsjednik saborskog Odbora za gospodarstvo, gospodin Žarko Tušek, 15. studenoga 2023. godine posjetio AZTN.

Cilj ovog radnog posjeta bio je upoznavanje Vijeća i voditelja stručnih službi AZTN-a i dobivanje detaljnijeg uvida u dinamiku i način rada AZTN-a. Na ovom sastanku su voditelji stručnih službi ukratko objasnili s kojim se sve izazovima svakodnevno susreću, ponajviše zbog nedostatnih resursa i sve većeg obima posla te kako funkcionira pojedini odjel AZTN-a.

Razgovaralo se i o značajnoj aktivnosti AZTN-a, a to su sektorska istraživanja tržišta koja se provode u cilju boljeg razumijevanja strukture i odnosa na pojedinim tržištima, a upravo ona često rezultiraju otkrivanjem indicija za pokretanje postupka.

Predsjednik saborskog odbora za gospodarstvo, gospodin Tušek je pohvalio suradnju ova dva tijela te istaknuo kako AZTN unatoč potkapacitiranosti uspješno rješava vrlo zahtjevne predmete u obje svoje nadležnosti. Također je izrazio želju da se ovakvi radni sastanci češće održavaju.

PRISTUP INFORMACIJAMA

Na visoku transparentnost rada AZTN-a nadovezuje se i ispunjavanje zakonske obveze o pravu na pristup informacijama, u smislu Zakona o pravu na pristup informacijama.

AZTN osigurava pravo na pristup informacijama redovitim objavljivanjem odluka iz svoje nadležnosti na vlastitoj mrežnoj stranici, kao i priopćenja, mišljenja, akata općeg i internog karaktera te davanjem informacija korisnicima koji podnesu AZTN-u zahtjev za ostvarivanje prava na pristup informacijama.

Digitalizacija pismohrane i poslovanja AZTN-a

AZTN je u 2023. godini uspješno završio postupak pretvorbe arhivskog i dokumentarnog gradiva koji je realiziran u suradnji s Hrvatskim državnim arhivom. Isti je započet 2018. godine te je ukupno skenirano više od 30.000 predmeta, odnosno 70.000 pismena. Ukupna količina digitalnog gradiva zauzima više od 500 GB prostora.

Projekt digitalizacije arhivskog i dokumentarnog gradiva odrađen je bez dodatnih troškova. Početkom godine, točnije 18. siječnja 2023. godine, donesena su Pravila za upravljanje arhivskim i dokumentarnim gradivom AZTN-a te su ista odobrena od Hrvatskog državnog arhiva 26. siječnja 2023. godine. U istoj godini provedeno je nekoliko izlučivanja gradiva kojemu je istekao rok trajanja, uz prethodno odobrenje Hrvatskog državnog arhiva.

AZTN je uspješno povezan sa ZUP IT sustavom. Trenutno unos podataka nije automatski proces već zahtijeva aktivno sudjelovanje svih službenih osoba odnosno voditelja postupka. Ovo omogućuje nadležnim tijelima detaljan uvid u stanje rješavanja upravnih stvari, što dalje doprinosi poboljšanju

učinkovitosti, transparentnosti i zakonitosti upravnih postupaka vođenih pred AZTN-om.

ZUP IT sustav također pruža mogućnosti za poboljšanu komunikaciju između javnih tijela i stranaka u postupcima. Kroz svoje funkcionalnosti, stranke imaju pristup informacijama o statusu svojih predmeta, što smanjuje potrebu za nepotrebnim upitima i olakšava suradnju između svih sudionika upravnih procesa. Nadalje, kontinuirana nadogradnja i prilagodba ZUP IT sustava omogućuje uvođenje novih funkcionalnosti i poboljšanja u skladu s promjenama u zakonodavstvu ili potrebama korisnika. Ovo osigurava da sustav ostane relevantan i učinkovit u podršci upravnim procesima.

U konačnici, ZUP IT sustav predstavlja ključni korak prema modernizaciji javne uprave, pružajući alate za učinkovitu provedbu zakonodavstva, poboljšanu komunikaciju s građanima i poslovnim subjektima te jačanje povjerenja u institucije javnog sektora.

AZTN je u 2023. godini uspješno završio postupak pretvorbe arhivskog i dokumentarnog gradiva koji je realiziran u suradnji s Hrvatskim državnim arhivom.

Društveno odgovorno poslovanje u AZTN-u

Društveno odgovorno poslovanje nastoji zadovoljiti sve zahtjevnije etičke, ekološke, pravne i javne standarde.

Po pitanju etičke odgovornosti AZTN ima imenovanog etičkog povjerenika te donesen etički kodeks. U svakodnevnom radu radnici brinu o zaštiti okoliša dok AZTN ima ugovoreno zbrinjavanje otpadnog papira i uništavanje dokumentacije koja sadrži poslovne tajne. U pogledu pravnih i javnih standarda AZTN provodi javne natječaje za zapošljavanje, aktivno odgovara na upite građana, stranaka i novinara i objavljuje odluke na mrežnim stranicama.

U poslovanju se vodi briga o efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti kao početnim i temeljnim orijentacijama upravljanja u upravnim organizacijama.

Društvena odgovornost AZTN-a se očituje kroz ispunjavanje svih obveza koje proizlaze iz zakona, ali i kroz investicije u ljudski kapital, okoliš i odnose prema trećim osobama te smanjenje troškova poslovanja.

U upravljanju ljudskim resursima AZTN ostvaruje politiku jednakih mogućnosti za žene i muškarce pa su tako svima jednako otvorene mogućnosti napredovanja, dodatnih edukacija i usavršavanja, a jednakost žena i muškaraca vlada i kad su u pitanju plaće jer su i žene i muškarci na istim pozicijama jednako plaćeni.

AZTN u svakodnevnom radu teži sve poslovne aktivnosti provoditi u skladu s najboljim europskim praksama i promicati društveno odgovorno poslovanje.

Organizacijska struktura

Na dan
31. prosinca
2023. godine
u AZTN-u
je bilo
zaposleno

53
radnika

5
organizacijskih jedinica

Vijeće - 3 pravnika i 1 ekonomist

Ured Vijeća - 1 ekonomist

Ured glavnog ekonomista - 2 ekonomista

Sektor za tržišno natjecanje - 12 pravnika, 12 ekonomista i 2 informatičara

Sektor za zabranu nepoštenih trgovačkih praksi - 5 pravnika i 5 ekonomista

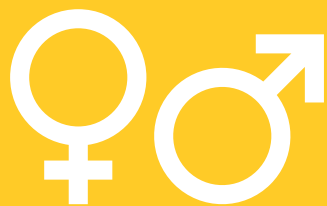
Sektor za opće poslove - 2 pravnika, 2 ekonomista, 2 profesora jezika,
1 magistar javne uprave, 1 upravni pravnik,
1 administrativni tajnik i 1 KV vozač.

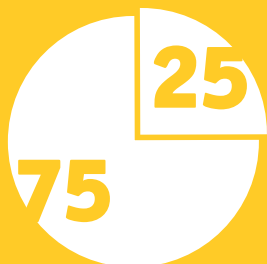
Većinu zaposlenih u AZTN-u čini visokoobrazovani kadar. Čak **23%** radnika ima završene **poslijediplomske studije**, **75%** ima **visoku ili višu stručnu spremu**, dok **srednju stručnu spremu** imaju svega **2 zaposlena**.

Većina zaposlenih, ukupno **njih 80%**, su **magistri prava ili diplomirani pravnici, odnosno magistri ekonomije ili diplomirani ekonomisti**. Svi pravnici kao voditelji postupaka u nadležnosti AZTN-a moraju imati položen pravosudni ispit, a za vođenje postupka utvrđivanja uvjeta za izricanje novčanih kazni potreban je i radni staž od najmanje četiri godine nakon položenog pravosudnog ispita.

Prosjek godina radnika AZTN-a je **45 godina**, a s obzirom na spol zaposlene su **32 žene i 21 muškarac**.

Veći postotak zaposlenih žena u AZTN-u (**60%**) ukazuje na primjenu **načela nediskriminacije** prilikom zapošljavanja te davanja prednosti teže zapošljivim skupinama. To potvrđuje i spolna struktura na rukovodećim položajima. Tako **75%** članova **Vijeća čine žene**, predsjednica Vijeća je žena, dok ih je na **ostalim rukovoditeljskim položajima** čak **64%**.

Spolna struktura Vijeća AZTN-a u 2023.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, Savska cesta 41, 10000 Zagreb, Hrvatska

Uredništvo: AZTN, Odjel za komunikacije

Tel.: +385 1 617 64 48

Web: www.aztn.hr

E-mail: agencija.ztn@aztn.gov.hr

Dizajn: Ognjena Brkanović

Fotografije: Envato Elements, Pixabay, Plodine.hr

